ZBIRKA STARIH HRVATSKIH CRKVENIH PJESAMA.

SABRAO

IZ STARIH HRVATSKIH GLAGOLSKIH RUKOPISA
OD 14.—18. VIJEKA

RUDOLF STROHAL.

ZAGREB 1916.
TISAK C. ALBRECHTA, A TROŠAK SABIRATELJA.

Slav 8849.124

HARVARD COLLEGE LIBRARY

Bought with the income of

THE KELLER FUND

Bequeathed in Memory of

JASPER NEWTON KELLER

BETTY SCOTT HENSHAW KELLER

MARIAN MANDELL KELLER

RALPH HENSHAW KELLER

CARL TILDEN KELLER

VE RI TAS

(64)

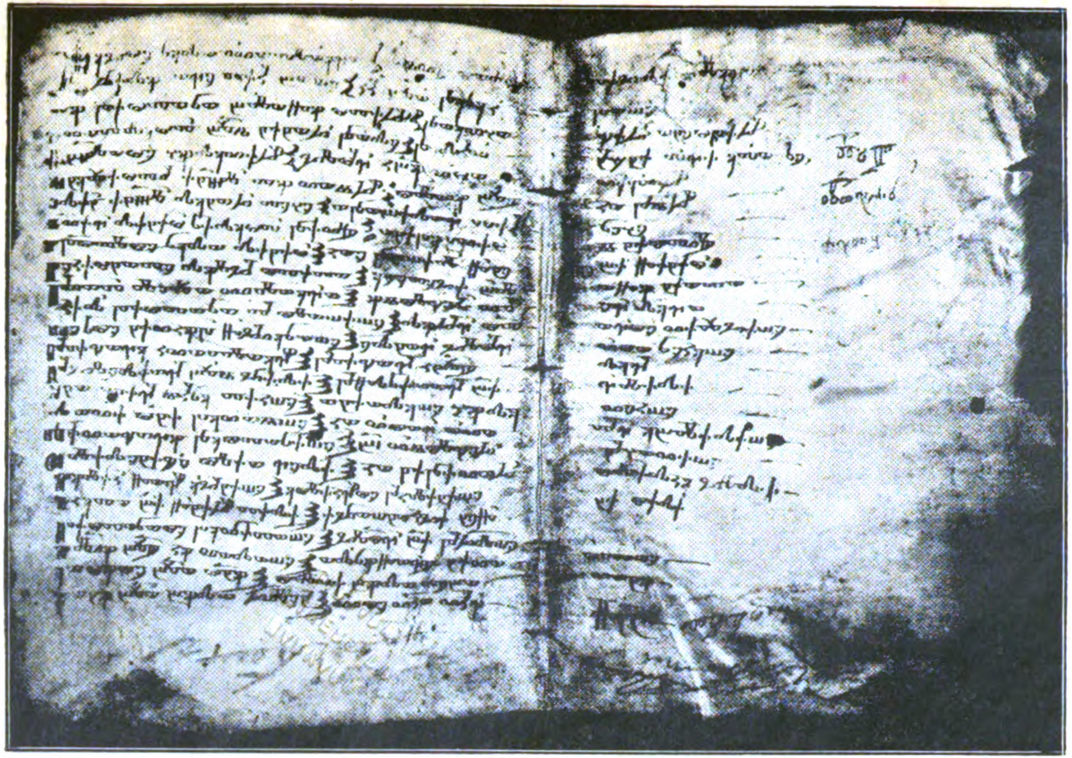

Umanjeni original najstarije hrvatske pjesme iz početka 14. vijeka.

ZBIRKA STARIH HRVATSKIH CRKVENIH PJESAMA.

SABRAO

IZ STARIH HRVATSKIH GLAGOLSKIH RUKOPISA
OD 14.—18. VIJEKA

RUDOLF STROHAL.

ZAGREB 1916.
TISAK C. ALBRECHTA, A TROŠAK SABIRATELJA.

SVA PRAVA U SMISLU ZAKONA PRIDRŽANA.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
SEP 28 1965
Keller

PREDGOVOR.

Evo iznosim na javu svoju zbirku starih hrvatskih crkvenih pjesama, što sam ih sabrao po glagolskim rukopisima od 14. do 18. vijeka. Znam, da ova moja zbirka nije ni iz daleka potpuna, jer mnogih hrvatskih glagolskih spomenika nijesam mogao dobiti niti na jedan dan na uvid. Prema tomu, kada bih čekao sa izdanjem ove zbirke, dok bih prikupio sve pjesme, koje amo spadaju, moglo bi proteći vrlo mnogo vremena, a po svoj prilici ne bih ni dočekao prije svoje smrti toga roka. Stoga iznosim pred svijet ono, što sam sabrao, a kada jednom više saberem, mogu tu naknadnu građu posebice izdati.

Stare hrvatske crkvene pjesme jesu dvovrsne ili su napisane slaveno-hrvatskim jezikom ili su napisane čistim narodnim hrvatskim jezikom. Nema sumnje, da su one prve starije. Sa slavenskim bogoslužjem ušle su u hrvatski narod ne samo strogo crkvene knjige braće Ćirila i Metoda nego i neke crkvene pjesme. Sve te pjesme imale su svoje originale u grčkoj crkvenoj knjizi. Ali kako su naši popovi glagolaši postajali svakim danom sve nevještijima u prvotnom slavenskom crkvenom jeziku, počeli su već rano sastavljati crkvene pjesme i na narodnom jeziku, koje sve imadu svoje originale u crkvenoj latinskoj knjizi. Moram ipak istaknuti, da su se pjesme na slaveno-hrvatskom jeziku pjevale uz one na narodnom jeziku u hrvatskim crkvama, u kojima su djelovali popovi glagolaši, sve do 19 vijeka.

U ovoj svojoj zbirci iznosim na javu samo one crkvene stare hrvatske pjesme, koje su bile napisane čistim narodnim jezikom, jer samo takove mogu zanimati najširu publiku Nekim od ovih pjesama našao sam originale u crkvenoj latinskoj poeziji, pa sam to i u bilješkama kod pojedinih pjesama zabilježio, drugima nijesam, možda im nađe original tko drugi.

Pjesme su se ove pjevale (a i danas se još nekoje pjevaju) više vijekova po hrvatskim crkvama osobito u senjsko-modruškoj biskupiji, istarskim i dalmatinskim biskupijama i čestimice u zagrebačkoj biskupiji, osobito u karlovačkom kotaru.

Rukopisi, u kojima sam ove pjesme našao, napisani su bili po Istri, istarskim otocima, Dalmaciji, dalmatinskim otocima i najviše u

području senjsko-modruške biskupije. Najraniji polazi iz god. 1320 a najmlađi iz druge polovice 18. vijeka.

Pjesme sam prepisao sve originalnim pravopisom osim onih, koje sam uzeo iz rituala fra Šimuna Klimantovića. Ove posljednje prepisao sam današnjim pravopisom, i to s razloga, što nijesam mogao sada dobiti rituala, a kada sam ga prije nekoliko godina dobio, prepisao sam te pjesme današnjim pravopisom, ne misleći na to, da ću ih jednom htjeti izdavati u originalnom pravopisu.

U pravopisu naravno da imade dosta velikih razlika, čemu se ne imademo čuditi, kad pomislimo, da su sabrane iz rukopisa iz pet vijekova.

Glede pravopisa istaknuti mi je ove općenite osobine: 1) znak glagolski ⱑ, koji dolazi mjesto staroga slovenskoga glasa ѣ, ѧ i є, transkribiram znakom ĕ, a čitati ga valja obično kao dugo *e*, rede kao *ja*. Mjesto staroga slovenskoga ѣ dolazi često puta u nekim rukopisima *e* a u drugim *i* ili pomiješano, dočim mjesto ѧ i є obično glas *e*, samo katkada mjesto ѧ i glas *a*. 2) Znak poluglasa dolazi još u nekim starijim rukopisima (do 16. vijeka), ali je redovno suvišan balast, prenesen iz strogo crkvenih slaveno-hrvatskih knjiga, koji se nije izgovarao, te sam ga označio u ovom svom izdanju apostrofom. 3) Često se puta ispušta znak *j* (osobito u starijim rukopisima) ispred samoglasa *e*, *i*, *o* i katkada *u*. 4) Mjesto znakova *lj*, *nj*, *dj*, *tj*, dolaze često puta samo znakovi *l*, *n*, *d* (ili običnije samo *j*), *t*. 5) Znak *i* izgovara se iza samoglasa kao *j*. 6) U kasnijim rukopisima (17. i 18. vijeka) dolaze katkada znakovi *l'*, *n'* i *r'* mjesto naših znakova *lj*, *nj* i *rj*.

Hrvatski je narod vrlo dobro poznavao ove pjesme kaošto i svu zabavnu knjigu, koja je bila glagolskim slovima napisana. Ovu je knjigu narod pjevao sa svojim svećenicima u crkvi, ovu su knjigu predstavljali svećenici sa svojim žaknima narodu u raznim crkvenim prikazanjima, ovom su knjigom pratili i uveličali svećenici razne crkvene čine i obrede, koje je narod motrio, slušao i kod njih sudjelovao, i ovu su knjigu narodu svećenici čitali u crkvi ili u svojim stanovima, u koliko je nijesu u crkvi i kod svojih obreda s narodom pjevali ili u koliko je nijesu predstavljali. U kratko ovom su knjigom popovi glagolaši uzgajali tečajem više vijekova hrvatski narod, učinili ga pitomim i krotkim, sve do 19. vijeka i onda ga predali modernoj hrvatskoj inteligenciji, da nastavi njihov blagosloveni rad od više vijekova oko prosvjete hrvatskoga naroda.

Hrvatska glagolska knjiga prilagodila se je narodnim potre-

bama i narodnom shvaćanju. Ona je primila u sebe narodne osobine, narodna obilježja i narodno shvaćanje i unosila opet u narod svoje plodove, koje je narodna fantazija obradila opet na svoj način u svojim narodnim pripovijetkama i pjesmama. Kako su nikle mnoge narodne pripovijetke baš iz hrvatske glagolske knjige, napose iz mnogobrojnih tako zvanih primjera ili prilika (exempla) u hrvatskim glagolskim zbirkama propovijedi, pokazat ću u posebnoj radnji. Narodne pjesme gradio je narod po uzoru umjetnih pjesama naših popova glagolaša.

U kratko ova je knjiga postala narodnom. Narod ju je ne samo poznavao, već ju je i smatrao svojom narodnom svojinom. Iz redova popova glagolaša niklo je i pravo umjetničko narodno djelo fra Andrije Kačića Miošića »Razgovor ugodni naroda slovinskoga«. U ovom djelu nije pjesnik veličao samo crkvene čine i nije mu bila jedina zadaća, da svojim djelom nešto doprinese k moralnomu uzgoju hrvatskoga naroda, već je mnogo više veličao u svojim pjesmama historiju hrvatskoga ili slovinskoga naroda, a zadaća mu je bila u prvom redu, da budi u hrvatskom narodu ponos na junačka njegova djela i ljubav za teško iskušanu njegovu domovinu i svetu vjeru Isukrstovu.

Dok se nijesu ostali stariji hrvatski književnici ništa ili vrlo malo obazirali na potrebe hrvatskoga naroda, presađujući književno cvijeće sa stranih književnih poljana na hrvatsko zemljište, vidimo, da je Andrija Kačić Miošić po primjeru svoje braće glagolaša dao hrvatskomu narodu takovo djelo, kakvo je tadanji hrvatski narod baš trebao. Zato je i narod Kačićevo djelo čitao, shvatio, na izust znao i zavolio kao nijedno drugo.

Pjesnička djela naših popova glagolaša košto i sva njihova djela pripadaju raznim vijekovima, neka su vrlo stara, te su živjela u hrvatskom narodu sve do 19. vijeka, a neka još i danas živu, nekih je nestalo prije, a nekih kasnije. Neka su nam se sačuvala zabilježena u raznim knjigama kao u misalima, brevijarima, ritualima i u raznim bilježnicama, većina se je izgubila. Auktore tim djelima redovno ne nalazimo, jer su popovi glagolaši prezirali taštu slavu ovoga svijeta, pa nijesu redovno potpisivali svojih djela. Baš ta činjenica i jeste razlogom, da mi ne možemo odrediti svakom djelu ni kada je nastalo, ni gdje je nastalo.

Kod priređivanja ove zbirke poslužio sam se napose ovim akademijskim rukopisima: IV. a 92. (iz 15. vijeka, prilog, na kojem je pjesma, iz god. 1320.), IV. a. 120. (iz 15. vijeka), I. a. 45 (iz 17.

vijeka), IV. a. 96. (iz 17. vijeka), IV. a. 141. (iz 17. vijeka), I. a. 34. (iz 18. vijeka), IV. a. 108. (iz 18. vijeka), IV. a. 126. (iz 18. vijeka), IV. a. 121. (iz 18. vijeka), III. a. 13. (iz 18. vijeka) i I. a. 14. (iz 18. vijeka), nadalje Klimantovićevim ritualom iz g. 1512, pjesmama, što ih je izdao J. Vajs u »Starinama« u knjizi 31. (iz 15. vijeka) i ljubljanskim rukopisom (u Studijskoj biblioteci) II. C. 166. Pobliže o tim rukopisima govorim u svojoj »Hrvatskoj glagolskoj knjizi«.

O pjevanju crkvenih (slaveno-hrvatskih) pjesama napisao je u Jagićevu Arhivu Band XXX. str. 227.—233. raspravicu Jozef Vajs: »Etwas über den liturgischen Gesang der Glagoliten der vor und nach tridentinischen Epoche«.

Pjesme sam razdijelio po godišnjim praznicima i crkvenim obredima. Nu tko si hoće potpunu sliku stvoriti o proslavi pojedinih godišnjih praznika kod naših popova glagolaša, moram mu reći, da si je ne će pribaviti iz ove moje zbirke, jer sam u njoj samo toliko pjesama izdao, koliko su mi moja novčana sredstva dopuštala. Godišnji praznici proslavili su se osobito crkvenim prikazanjima, a korizma »Plačem gospinim«, koji nam se je u hrv. glagolskoj knjizi sačuvao u trojakom obliku, kao crkveno prikazanje, kao odulja u dijalog svedena pjesma i kao obična pjesma. Ova posljednja prešla je i u bosansku knjigu, gdje je nalazimo među djelima fra Matije Divkovića. Original »Plača gospina« pripisuje se sv. Anselmu (od g. 1033. do 1109.), koji se je kasnije na razne načine preradivao več u sredovječnoj crkvenoj latinskoj knjizi uvijek pod naslovom »Planctus beatae Virginis«. Sve te pjesme izdavat ću, ako Bog dade, postepeno.

Od latinskih crkvenih pjesnika, kojih su pjesme prevedene bile i na hrvatski jezik, najznamenitiji su ovi: sv. Hilarije, biskup Poitiersa († 368.), sv. Ambrozije, milanski biskup od g. 374.—397., Prudencije Clemens (r. 348. † 408.), Coelije Sedulius, svećenik ili biskup sredinom 5. vijeka, Venancije Fortunatus, biskup Poitiersa oko g. 600., papa Grgur Veliki (od 590.—604.), Pavao diacon, sv. Rhabanus Maurus, nadbiskup u Mainzu († 856.), sv. Rotker (oko 875.), Herman Contractus, sv. Bernhard od Clairveauxa († 1153.), sv. Toma akvinski († 1274.) itd.

Sa 15. vijekom svršava latinsko crkveno pjesničtvo. Iz toga pjesničtva izabrane biše najljepše za breviar, što ga je izdao papa Pio V. g. 1568. i papa Urban VIII. dao mu g. 1631. sadanji njegov uređaj.

I.

Božićne pjesme ili koledve.

1.

Bog se rodi v' Vitliomi[1]
D'êvlju silu tagda[2] slomi.
Gradu ime tako biše[3],
K(a)ko b(o)ži prorok' piše.
Tu pastiri blizu stahu
Pri ovčicah' i ne spahu.
Svitlost' b(o)žê[4] na nih' pride,
Pred kov'[5] noćna t'ma otide.
Pastiri[6] se čudovahu,
Gl(a)som' k b(og)u v'si vap'êhu[7],
Množastvo[8] anj(e)l'[9] tu viêhu,
Sl(a)vu b(o)žju[10] ki poêhu.
Edan' anj(e)l'[9] do nih' teče
I prišad im' tako reče:
»Ê vam' danas'[11] radost' pravlju
»I na put vas' ê nast(a)vlju
»Sp(a)s(i)t(e)l se rodi danas',
«Ki e prišal' z' neba[12] za nas'.
»Ne kasnite[13] dulgo[14] stati,
»Oćete[15] ga b'lizu naiti.
»Povit' leži (v') V(i)tliomi[16]
»U êslceh'[17] v tuem' domi!«[18]
Kad' pastiri to slišaše,
Duhom' svetim' se važgaše,
Ter se na vkup' z'govoriše,
Ednim' gl(a)som' v'si rekoše:
»Potacimo k Vitliomu,
»Potacimo k b(o)žju domu,
»Pogledaimo b(o)ž'ê grada,
»Pozdravimo[19] b(og)a mlada!«
Oni tamo[20] skoro takše[21]
I naidoše[22] čudo vekše.
Diva[23] s(i)na poviêše,
Ki v'sim' s'vitom'[24] obladaše,
Travici[25] mu prostiraše,
B(og)' v'[26] êslceh' počivaše.
Mladenac' e slai[27] meda,
Ki na pravih'[28] sladko[29] gleda.
Volak' zimu otgonaše,[30]
Oslak[31] mu se poklanaše.
Skoti b(og)a znahu tada,
A grišnik[32] ga ne zna sada.
Pastiri se povratiše,
Gl(a)s(o)m' b(og)a pohv(a)liše.
Sl(a)vu b(o)žju[33], ku vidiše,[34]
I druzim'[35] ju navistiše,[36]
O Isuse, b(o)ž'i s(i)nu,
Sl(a)va budi tebi vinu,
Sinu b(o)ž'i, budi hv(a)len'
V' v'se v(ê)ki v(ê)kom', am(e)n'!

Ova je pjesma prepisana iz jednoga pergamenskoga dvolistića, što sam ga našao u glagolskom zborniku, koji se čuva u arhivu Jugosl. akademije u Zagrebu pod signaturom IV. a. 92. O ovom zborniku pobliže govorim u svojoj »Hrvatskoj glagolskoj knjizi« na str. 147., a pripada drugoj polovici 15. vijeka. Onaj pergamenski listić mnogo je stariji. Na izvanjoj strani ovoga dvolistića mogu prem vrlo teško, jer je pismo već sasma izlizano, pročitati glagolicom napisanu godinu »1320. . . . novembra«. Čini se, da je ta pjesma prije te godine (1320.) napisan , jer izgleda kano da su bilješke na vanjskoj strani naknadno kasnije napisane. Prema tomu bio bi to ***najstariji sačuvani pjesnički spomenik hrvatske knjige***, što ga dosada nadoh. Sudeći po jezičnim osobinama ove pjesme, bit će da je napisana u Vinodolu u području današnje senjsko-modruške biskupije. Odavle je dospjela dosta rano po tadanjem običaju na otok Krk. Krčani su naime dobivali svoje knjige često iz Vinodola, dotično iz područja senjsko-modruške biskupije. Da je ta pjesma bila neko vrijeme na otoku Krku, pokazuje nam i kasnija bilješka na izvanjoj strani: »To su knige mene fra Ivana Cakovića« i'i fra Ivana Caka. Porodica Cakova živjela je u selu Brscima na otoku Krku i danas još živi, a fra Ivan Cak ili Caković bio je franjevac trećega reda po svoj prilici u samostanu sv. Marije neoskvrnuto začete na Glavotoku u 17. vijeku.

2.

Pros'lavêmo oca b(og)a,
Ki nam' pos'la s(ina) svoga.
Svoim' s(i)n(o)m' n(a)s' poljubi,
Da n(a)s' grêš'nih' ne pogubi.
Ne more nam' veće dati,
Svoga[1] s(i)na n(a)m' poslati.
Zato, bratê, b(og)u poimo.
I s vesel'em' pred' nim' stoimo.
Razumêimo dob'ro o sem',
S(i)n' ocu e tak'men' u v'sem',
S' s(ve)tim'du(ho)m',b(og)'edini,
Ki v'se more i vse čini.
B(og)' o(ta)c', ki vse iz'vodi.
Pres' počela s(i)na rodi.
Za te[2] bole primi, brate,
Opl'ti se s(a)m' s(i)n' za te.
Sega već mi ne ostavi,
Ako želêš' priti k sl(a)vê.
B(og)' est' I(su)s' č(lovê)k' pravi,
Tu se rêč'ju d'êv(a)l' davi.
Vêmo, da e božić' d(a)n(a)s',
Kada se I(su)s' rodi za n(a)s'.
M(a)riê ga rodi d(ê)va,
Da s'mo prosti b(o)ž'ê gnêva.
Vsêm' nam' bude vele drago,
Pride I(su)s' n(a)še bl(a)go.
I M(a)rii poimo za to,
Ka nam' rodi rais'ko zl(a)to.
Ako pravim, na č'to pride?
Da te sp(a)se s n(e)b(e)s' pride.
V' Adamê se vsi pados'mo,
Isusom' se podvigosmo.

Prva se je pjesma sačuvala, koliko znadem, još u dva rukopisa, i to: a) u rukopisu, koji se čuva u pariškoj Narodnoj biblioteci medu slavenskim spomenicima pod br. 11., te je ovu pjesmu sa još nekim drugima štampao prema ovom pariškom rukopisu Josip Vajs u Starinama, što ih izdaje Jugoslavenska akademija, u knjizi 31. od str. 260.—275.

P. Martinov meće taj rukopis u 14. vijek u svojoj radnji »Les manuscrits slaves de la bibliothèque impériale de Paris« 1858., dočim ga J. Vajs meće u 15. vijek. Ja rukopisa nijesam vidio, nu prije bih rekao, da je Vajs bolje pogodio nego li P. Martinov. Odakle taj rukopis potječe, nije odredio ni P. Martinov ni J. Vajs.

Tekst, kako ga ja ovdje iznosim, mnogo je dotjeraniji nego li u Vajsa. Pojedine razlike spominjem u bilješkama. Primjećujem jošte, da je kod ove pjesme J. Vajs dvije pjesme strpao u jednu.

b) u rukopisu, koji se čuva u knjižnici češkoga muzeja (u Šafařikovu odjelu) pod signaturom IX. H. 6. na listu 50. Tekst u ovom rukopisu sličniji je momu nego li Vajsovu. Onaj dio ovoga rukopisa. u kom se nalazi ova pjesma (od lista 9.—60.), pripada 18. vijeku. U ovom se rukopisu izrično spominje, da se je ova pjesma pjevala na Božić kod prve mise ili polnoćke.

[1] U **Vajsa** v'' Vitliomo (!). [2] V. tada. [3] V. bêše. [4] V. b(o)žiê. [5] = p r e d k o m ili k o j o m. V. pred' kêm'. [6] U rukopisu lapsus calami »anjeli«. [7] U Vajsa glasi ovaj stih »Strahom k n(e)bu pogledahu«. Stihovi 9. i 10. dolaze u Vajsa iza mojih stihova 11. i 12. iza kojih slijede u Vajsa još ova četiri stiha: »Anđeli se veselahu, — Gl(a)se dobre spovêdahu, — Sl(a)vu b(og)u, mir' č(lovê)k(o)m' — Dobrovolnê v(ê)ku v(ê)kom'«, kojih stihova u mene nema. [8] V. množ'stvo. [9] V. anđel' [10] V. b(og)u. [11] V. mjesto »danas«, imade »dobru«. [12] V. ki e s n(e)ba prišal' za nas. [13] V. ne kaš'nête. [14] V. veće. [15] V. hoćete. [16] V. povit' g(ospod)' Vitlêomê. [17] V. êsal'ceh'. [18] V. domê. [19] Stihovi od 23.—26. ne nalaze se u Vajsa, a stihovi od 27.—30. iza moga 46. stiha. [19] V. pogledaimo [20] V. tako [21] V. tekše. [22] V. obrêtoše. [23] V. dêva. [24] V. s(vê)tom'. [25] V. travicu. [26] V. u. [27] V. sladi. Ovaj stih dolazi u Vajsa iza moga 46, dakako sa mojim stihovima 27.—30., isp. bilješku 19. [28] V. v nadroh'. [29] V. slat'ko. [30] V. otganaše. [31] V. a oslak. [32] V. grêš'nik. [33] V. b(o)žiju sl(a)vu. [34] V. vidêše. [35] V. druzêm'. [36] V. navêstiše. Mjesto mojih posljednjih četiriju stihova dolaze u Vajsa ovi stihovi: Tu se b(og)u pomolêmo, — Tu I(su)sa poljubêmo, — Tu vsi b(og)u z(a)hv(a)lêmo, — Tu za grêhe uzdah'nemo. — O M(a)riê. b(o)žiê mati, — Hoće za n(a)s' molbu dati. — O I(su)se, b(ož)e bl(a)gi, — B(og)u ocu vele dragi. — Ti nam' put' k sebê skaži, — N(a)še d(u)še raem' blaži, am(e)n'.

Tekst ove druge pjesme uzet je iz pariškoga kodeksa br. 11. po prijepisu Josipa Vajsa.

[1] U Vajsa štampano valjda pogriješno *svega*. [2] U Vajsa pogriješno *sato*.

3.

Va se[1] vrime godisća
Mir se svitu navisća
Cić rojenja ditića
O(d) divice Marije.
Deva sina porodi.
Djavlu silu polomi,
A karstjane oslobodi
S(ve)ta deva Marija.
U pol noći se je bog rodil,
Nebo i zemlu je prosvitlil,
Kako o polne svitlo bi
O(d) divice Marije.
Zvezda sunce izvede,
Sunce svitlo privede.
To se nistar ne odvede
O(d) divice Marije,
Od prečiste divice,
A nebeske kralice.
(I)zide zvezda Danica
O(d) divice Marije
U jasla ga stavlase,
Maika mu se kl(a)nase,
Tr ga slatko lublase
Sveta deva Marija.
Anjeli mu služahu,
Novu pesan pojahu,
Milost nega slavlahu
Sa svetu devu Mariju
Slava bogu višnemu
G(ospodi)nu našemu
I do veka smirenomu
Sa s(ve)tu devu Mariju.
Svako svita stvorenje
Sada jima veselje
Ciću božja rojenja
O(d) divice Marije.
Sina božja da viju
I svidoci da budu,
Gradu Bitliomu da (idu)
K svetoj devi Mariji.
Kada sin božji bi rojen,
U jasla bi položen
V gradu zidovskomu Vitliomu
Sa svetu devu Mariju.
O anjeli, tecite,
Sad pastirom rečite:
»Sina božja, šad, naidete
»Sa svetu devu Mariju!«
Anjel poide nebeski,
Tr pastirom navisti
Prevelike radosti
O(d) di(vi)ce Marije:
»O pastiri, tecite,
»Stada vaša pustite,
»Sina božja sad vidite
»Sa svetu devu Mariju!
Sada oni dojdose,
Sina božja naidose,
Ter mu slavu podase

Tekst ove treće pjesme uzet je iz bilježnice žakna Barića Mandića, napisane god. 1715. baščanskim ili krčkim narječjem, koja se čuva u arhivu Jugoslavenske akademije pod signaturom I. a 34. sa lista 4-a.—7-a. Glavna je osobina baščanskoga narječja, da se miješaju u izgovoru sični i nepčani suglasi. — Ova se je pjesma redovno pjevala na drugoj misi na Božić.

Ova se je pjesma sačuvala, koliko mi je danas poznato, sa većim ili manjim diferencijama još u ovim glagolskim rukopisima: a) u beramskom brevijaru, koji se čuva u Stud. biblioteci u Ljubljani pod signaturom 161. a./2. na listu 168. a. (iz 15. vijeka), — b) u zborniku tako zvanom Petrisovu, koji se čuva u arhivu župnoga ureda u Vrbniku na listu 235. b. (od god. 1468.), — c) u pomenutom već rukopisu, koji se čuva u knjižnici českoga muzeja u Šafařikovu odjelu u Pragu pod signaturom IX. H. 6. na listu 51. sa naslovom »Koledva druga od božića« (iz 18. vijeka), — d) u rukopisu, koji se čuva u Studijskoj biblioteci u Ljubljani pod signaturom »Slavische Sammlung futrol 3. br. 368.« na listu 5-b—8., — e) u rukopisu (od 46 listova), koji se čuva u arhivu Franjevaca III. reda u Zadru na listu 9. Rukopis je ovaj napisan po mnijenju Milčetićevu u 17. ili 18. vijeku. — f) u rukopisu (od 29. listova u istom arhivu na listu 4. 9. Rukopis je ovaj napisao god. 1764. fra Benedikt Radić.

Iz glagolskih već rukopisa razabiremo, da je bila ova pjesma poznata u hrvatskom narodu od 15.–18. vijeka, a poznato je, da se ona i danas još pjeva u senjsko-modruškoj biskupiji i u nekim istarskim i dalmatinskim biskupijama. Ali ona se je sa-

Sa svetu devu Mariju.
Kada ga oni naidoše,
Veliko se čudiše,
Tere ovo rekoše
Svetoj devi Mariji:
»Vele čudo, človika,
»Vidismo krala velika
»V grube svite povita
»O(d) divice Marije!«
Kada u jaslih ležaše,
Svite na šebi[2] ne jimase,
Zac ubostvo lublase
Sveta deva Marija
Oci z limba zvapiše,
Kada ov glaš[3] slišase,
Da sin božji rodi še[4]
O(d) divice Marije.
U tamnosti ki stahu
I svitlosti ne vijahu,
Božja sina cekahu
Sa svetu devu Mariju.
Vični reče bog dati
Sina svoga poslati,
Is tamnosti [vas] ispelati
Sa svetu devu Mariju,
Ki zelahu imiti,
Sina bozja viditi
I s nim v raji prebivati
Sa svetu devu Mariju.
Po rojenje osmi dan
Sin bozji bi obrizan
I krv prolita je (ta) dan
Sa svetu devu Mariju.
Odi istoka tri krali
Mnogo dan su jizdili,
Da bi Isusa videli
Sa svetu devu Mariju.
Kada preda n pridoše,
Na kolena padoše,
Dari mu prikazase
Sa svetu devu Mariju.
Milost nega vidiše,
Zlato i tamij(a)n mu podase
Sa svetu devu Mariju.
»Ja se Gaspar nazivam,
»Tar ti zlato darivam,
»Kako kralu Atovai
»Sa svetu devu Mariju!«
— »Ja se Baldasar nazivam,
»Tar ti tamijan darivam,
»Gospodin si preslavan
»Sa svetu devu Mariju!«
— »Melhior se nazivam,
»Tar ti muro darivam
»Pogrebenju martvoga,
»Gospodin si uzmozan
»Sa svetu devu Mariju!«
Isus dari kad prija,
Blagoslov jim sim poda
I milost jim sim preda
Sa svetu devu Mariju!
Slava bogu visnemu
Gospodinu nasemu
I do veka smirenomu
Sa svetu devu Mariju!

Amen!

čuvala i u hrvatskim spomenicima pisanim latinicom osobito u lekcionarima 7. i 18. vijeka, kao što je to pokazao prof dr. Rešetar u svom članku »Kleinere Beiträge zur serbo-kroatischen Literaturgeschichte IV. Zu den ältesten küstenländischen Kirchenliedern«. (Archiv f. slav. Philologie XXIV, str. 217.—223.). Najstariji tekst ove pjesme latinicom sačuvan bit će u rukopisu, koji se čuva u c. kr. dvorskoj knjižnici u Beču br. 1354. i počinje: »U sei vrime godišća — Mir se svitu navišća — kroz rojenje ditića — Od svete dive Marije« (isp. Zwei dalmatinische Kirchenlieder, Archiv f. slav. Philologie V. str. 267.).

Ova pjesma kao ni druge naše crkvene pjesme nije originalna, već je prijevod ili još bolje parafraza latinske pjesme »In hoc anni circulo«. Latinski je original bio već dobro poznat u 14. vijeku. Bit će, da je već onda ova pjesma prevedena u neke narodne jezike, a među ostalima i u hrvatski. Tečajem vremena mijenjala se je ova pjesma i opsegom i redom kitica.

Napjeve ovoj pjesmi zabilježio je o Antonin Zaninović u »Sv. Ceciliji« X. str 4.—8.

[1] *vse* mj. *se* (od zamjenice *saj*, *sa*, *se*). [2] mj. *sebi*. [3] mj. *glas*. [4] mj. *se*.

4.

Versi svetoga Stipana.

Po božiću parvi blagd(a)n
Prihodi nam s(ve)ti Stipan,
Zac od vernih parvi je on bil,
Ki za veru jest krv prolil.
Kad zudiji[1] on učase
I put pravi kad kazase,
Sve je cudo on potvardil,
Ke po nemu jest bog cinil.
Otvoreno nebo vidi,
I na desnu gdi bog sidi,
Boga oca predragoga,
Gospodina vsemogoga.
Kad zudiji to slisase,
Iz grada ga izagnase.
Na n kamenjem navalise,
Ki mogase i umise.
Stipan pade na kolenna,
Moli boga gospodina,
Da tim, ki ga proganahu
I kamenjem pobijahu,
Htil bi ta grih oprostiti
Ni jim za grih to prijeti.
O Stipane, prosti nami,
Da prostimo vsim protivnim
I molimo za ne boga,
Prije nego od ovoga
Svita brižni (se) dilimo
I svitovno ostavimo,
Paka k tebi da doidemo
I s tobom se radujemo. Amen.

5.

Versi svetoga Jivana.

U pocetak bise slovo,
Koji pisa pismo ovo,
Blagdan nega mi castimo
I skupa se veselimo.
Apustole, s(ve)ti Jivane,
Ki si bil obran meju obrane
Od nasega Isukarsta
Radi tvoga divstva cista.
Kada vicera zadna bise,
I na parseh ti spocivase
Tvoga draga gospodina,
Isukarsta bozja sina.
Od tebe su ta prijeta
Mnoga tajna bozastvena.
K(a)d je Isus na krizu visel,
Maiku ti je priporučil,
Dajuć tebe noj za sina,
Nut milostna gospodina,
A nu tebi za svoju maiku,
Ka[1] na(d)hodi maiku svaku,
Zac je maika negova bila,
Po komu su se sva stvorila.
Moli za nas, s(ve)ti Jivane,
Da nam dobro svako svane,
Da ovdi služeć Isukarstu,
Darzeć brez konca dušu cistu,
Nemu tako ugodimo,
Zivot dobar zvarsimo
I pridemo tebi gori,
Kadi jesu raiski dvori,
Gdi budemo dobro uživati,
Koje konca ne će imati.

Amen Aleluja!

Ova se je četvrta pjesma pjevala na dan sv. Stjepana. Tekst je uzet iz bilježnice žakna Barića Mandića (akad. ruk. I. a 34. list 9. i 10-a.). Osim toga se je još sačuvala, koliko mi je danas poznato, u pomenutom već praškom rukopisu IX. H. 6. na listu 56.

[1] U rukopisu pogriješno *zadiji*.

Peta se je ova pjesma pjevala na dan sv. Ivana. Tekst ove pjesme je uzet iz pomenute već bilježnice žakna Barića Mandića sa lista 10. i 11-a.

[1] u rukopisu pogriješno *ki*.

6.

Dobar večer i dobra noć,
Svarhu svega božja pomoć!
Ta dóbro vam božić pridi,
Da vas milost božja vidi,
I na zdravje on vam doidi,
Svaka zalost mimo poidi,
Na veselje prid' vam tako,
Budite srićni (v) svakoj stvari.
Na dobro vam pridi (dan)
Stipana slavna tako(e)
I Jivana i ml(adenac),
Mladenči i mlado leto!
Rodi vam vino, ule i zito
I vsi dobri dni, o Karste,
Po vša lita zdravi da šte.
Bog vam pomozi odi suda
Se milosti dai vam čuda,
Koliko je, ov s(t)an hrani,
Pomoću svoju on vas obrani,
Svoju lubav vam ostavi,
Zla svakoga vas izbavi!
Mi će(mo) vam sad praviti
I veselo navistiti,
Da se Isus ove noći
Porodi se (za) svih pomoći,
U toj dobi bi se vrime
I tad luta stid od zime,
Nebesa se otvorise,
Oči nasi to vidise.
Anjel z neba k nam doleti
Kako sunče usrid leti,
Navišćujuć nam veselje,
Ko odnosi vse dreselje,
Govoreći: »Bože pravi,
»Ki si nam se sim proslavil!«
Anjeli se veselahu,
Novu pesan svi pojahu:
»Slava vičnih budi bogu
»G(ospodi)nu semogomu
»I mir na zemli dobre vole
»Budi ludem prez nevole.
»Sveta divo od milosti,
»Dai nam vicne te kriposti!«
Bog vam podaj dobro zdravje
I napokon večno stanje
Pocivati u radosti
Ne znati veće zalosti
Starih i mladih, ki su gori,
Bog jim več(n)i raj otvori,
Bog jim podaj počivati
U' nom tenplu prebivati,
A trudosti ne poznati,
Veće zalosti ne jimati!
Tebi slava, tebi dika,
Isukarste, prevelika,
Ki u vike gospodujes
I bez konca ti kralujes
Duha s(ve)ta pun lubavi.
Si rečemo skupa:
Amen, aleluja!

7.

Na kršćenie gȏ(spod)ne pes(a)n' slavna.

Vs(a)ka d(u)ša na sviti
Hotii ovo slaviti,
Tere b(og)a ljubiti
I sv(e)tu d(i)vu Mariju.
Dan(a)s' voda se krsti
Va Is(u)h(rist)a m(i)losti,
Ki nam' podili milosti
S(ve)tom d(i)vom (Mariom)!
Od' istoka tri krali
Mnogo dana su jizdili,
Da bi I(su)sa vidili.
Zvezda vodac' nih biše,
K ėslom' put im' kazaše,
Gdi s(i)n b(o)ži ležaše

Tekst šeste pjesme uzet je iz pomenute već bilježnice žakna Barića Mandića (akad. ruk. I. a. 34. sa lista 7. i 8.)

Tekst sedme pjesme uzet je iz akademijskog rukopisa IV. a. 92. (iz 15. vijeka) sa lista 132. Stihovi nijesu jedan od drugoga odijeljeni, već slijedi jedan za drugim u istom retku.

S(ve)tom d(i)vom Mariom
Preda n' kada pridoše,
Na kolena padoše
Zlato i tamên' prikazaše
S(ve)tom (divom Mariom),
Tere miru radosti
Brez' niedne pakosti,
Velike radosti
S(ve)tom (divom Mariom!)
»Gaspar' ē se ozivam',
»Zlato ki vam' darivam'
K(ak)o kralju oto vam' daju
(Svetom divom Mariom!)
Baldasar di: »Dam' vam'
»Kako popu ov' tamēn',
»Ki donesoh sada k vam',
»S(ve)tom' div(o)m Mariom!«
Melhior: »Sam došal' k' vam,
»Ki murro daju vam'
»Kako mrtvu zamiram'
»S(ve)tom' d(i)vom' Mariom!«
I se dari kad priē,
Blagos(lo)v im' on poda,
Ter im' milost svoju da
S(ve)tom' d(i)v(o)m Mariom:
»O vi, krali, poidite,
»Bud' vam' pokoi vikovni
»Ki ste mani ugodni
»S(ve)tom' (divom Mariom)!«
Kad' bl(agoslo)v' priēše,
Tada oni idoše,
Hv(a)lu b(og)u uzdaše
S(ve)tom (divom Mariom)!
»Hv(a)la tebi, v'semogi,
»S(i)nu b(og)a edini
»S(ve)tom' d(i)vom' Mariom!«
Anj(e)l' ob noć' doleti,
Tere kralem' navisti:
»Ka Irudu ne idite!«
S(ve)tom' d(i)vom' Mariom'.
»Inim' putem poidite,
»B(o)žē s(i)na slavite,
»Oda zla se varuite
»S(ve)tom d(i)vom' Mariom!«
Oni tada idoše,
Rič' anj(e)la slišaše,
Tere b(og)a sl(a)v(i)še
S(ve)tom d(i)vom (Mariom)!
Doma kada pridoše,
Ed'nim' g(la)som rekoše,
Ča im' (i'z) srca grediše
S(ve)tom div(o)m' M(a)ri(om)!
Sliši mali, veliki,
Sina b(o)žê vsak' slavi,
Ter umileno moli
S(ve)tu d(i)vu (Mariju).
Anj(e)l b(o)ži doleti,
Reče Osipu ustati,
Sada hotii bižati
S(ve)tu divu Mariju!

8

Lito 1775. Pisma od trih kralev.[1]

Tri krali gredihu
Tē[2] od sunčenih[3] stran
Tri dari nošahu
Zlato, muro i tamên[4],
Ki gospodovahu
Onoga kolina,
Kako prorokova
Ivan gospodina.
Jedan[5] je Baldasar
Od onih trih kralev,
Ki kruto želaše
Vidit božje[6] slave.
Drugi[7] e Melhior
Od dobroga roda,
Svim sercem[8] želaše,
Da bi vidil[9] boga.
Treti[10] e Gašpar
Dobroga[11] kolina,
Istinom[12] želaše
Vidit gospodina.
Jedan je u bilu,
Drugi u cerlenu,

[1] Tekst osme pjesme uzet je iz akademijskoga rukopisa IV. a. 08. str. 12.—15. Osim toga, koliko mi je poznato, sačuvao se je tekst ove pjesme u ovim glagolskim

Treći vas u zlatu,
Kako sunce sêhu.
Pod nimi su koni
Kako jedne[13] vile,
Zobi ne pitahu
Nit jim[14] žedja[15] pride.[16]
Jedan[17] dan doidoše[18]
U[19] grad Jerosolim[20],
Želeći doiti[21] na sta(n)[22],
Gdi[23] se Isus rodi.
Protiva nim[24] stahu
Žudii baroni[25]
U grad jih[26] zovihu,
Ki bihu razumni.
Irud nim[27] govori:
»Što[28] pravite sobom?
»Mnoga li su lita,
»Da st'[29] iz vaših domov[30]?«
— »Dva na deste dan
»Sutra tri na desti,
»Da smo iz[31] naših stran.
»Za laž vam ne reći,
»Došli[32] smo iskati,
»Ki se je rodiê[33],
»Krala[33] vele slave,
»Boga gospodina[33]
— »Vele je[34] vrimena,
»Da se[35] rodiê?[36]
»Od[37] sunčenih stran
»Tko[38] vas je vodiê[39]?
— »I[40] ob dan i ob noć
»Zvizdu smo vidili,
»Svitlost, božju pomoć[41],
»I nju[42] smo slidili.
»Od našega grada
»S nami e hodila,
»Poslana od boga
»Ovdi nam se krila!«[43]
Irud nim[44] govori,
Na[45] polači stoieći:
»Velik trud imate,
»Ne ćete ga naiti!«[46]
I još[47] nim[44] govori:
»Ako ga naidete[48],
»Opeta[49] se svi[50] tri
»K meni zavratite!«[51]
Onu noć[52] prispaše,
Jutro[53] se ustaše,
Bog jim[54] pomoć da[55],
Zvizdu ugledaše,
S velikim veselem
Oni se na(i doše,
Kada na konici[56]
U Betlem doidoše[57],
Vratarom govore:
»Pravite na(m) to misto,
»Gdi se Isus rodi.
»Jeli to za isto?«[58]
Vratari govore:
»Mi toga ne znamo,
»I naš se kral boi,
»A mi svi predamo[59],
»Da će se roditi,
»Ki će obladati
»Svom zemlom žudiskom[60].
»Irud će ga naiti.
»Bili bi proroci,
»Ki bi govorili,
»Ali s(ve)ti oci,
»Ki bi ga dvorili,

---

rukopisima: a) u rukopisu (od 46 listova), koji se čuva u arhivu franjevačkoga samostana III. reda u Zadru na listu 1.—4. i b) u akademijskom rukopisu IV. a. 139 na listu 13.b—14.b (nedovršena do stiha 128.). Ovaj rukopis potječe iz Dalmacije a pripada 18. vijeku Prvi rukopis (IV. a. 108.) pripadao je god. 1775., kada je naša pjesma u nj prepisana, fra Andriji Grubeliću, košto pokazuje ova bilješka na str 18.: »Ovo e libar mane f. Andrie Grubelića od Pa(r)vića na 3. maja 1775.«

Uporedio sam tekst sa rukopisom IV. a. 139., te sam opazio ove diferencije: [1] Mjesto naslova u ruk. IV. a. 108. naslov: Molitva od trih kralev. [2] ća. [3] od sunčeni. [4] taman [5] edno. [6] bože. [7] drugo. [8] Ovaj stih glasi: Ki kruto želaše. [9] vidi. [10] treto. [11] velikoga. [12] ki kruto. [13] edne. [14] im. [15] žea. [16] dođe. [17] edan. [18] dođoše. [19] pod. [20] Eruzolim. [21] doći. [22] misto. [23] di. [24] in. [25] baruni. [26] ih. [27] im. [28] ča. [29] ste. [30] svoih domov. [31] z [32]. posli. [33] kadi se j' rodi — kral vele slave, — bog i gospodin. [34] e. [35] se j'. [36] rodia. [37] ća od. [38] do. [39] j' vodia. [40] Nema te riječi [41] moć. [42] nu. [43] skrila. [44] im. [45] u. [46] naći. [47] i oš. [48] nadete. [49] opet. [50] vi. [51] svratite. [52] onu noć ondika prispaše. [53] utro. [54] im. [55] poda pomoć. [56] kada rano s konici. [57] dođoše. [58] eli to isto. [59] prezamo. [60] svon zemlon žudiskon. [61] Nema te riječi. [62] di. [63] van iz onoga grada.

»I[61] nemu bi bile
»Velike polače,
»A ne u pustini,
»Gdi[62] živina tlače!«
Idoše hodeći
Iz onoga grada van[63],
Ništare[64] ne noseći,
Ni jidući oni dan.
Ugledaše misto,
Gdi e zvizda stala,
Rekoše:[65] »Zaisto
»Blizu nas je slava!«
Jedan od nih reče:[66]
»Nu jur počinimo,
»Pokle je zvizda stala,
»Hote da vidimo!«
Dva nih[67] počinuše,
Treti[68] gre hodeći,
Nih nazivaš(e),
Konica vodjaše.[69]
Naprida hodeći,
Ugledaše jednu[70] spilu,
Tri dari noseći,
Truēhni počinu.
Pokrivena[71] biše,
Širokim bilčićem
Pod nim Mariē[72] staše
S malahnim ditićem.
»Dobar dan ti bog dai,
»Nebeska kralice!
»A to li e tvoi stan,
»Prisvitla[73] danice?«
Mariē mučaše,
Ništa ne govoreć,[74]
Kruto se boēše,
U pustini stoieć.[75]
Jedan od nih (triju)
Na kolina kleče,
Lipim poniže(n)jem
Ter ovako reče:
»Pridraga gospoe,
»Jur s nami govori.
»Ukaži ditića,
»Veće nas ne mori!«
Odagnavši volka
I š nim tovariša,
Slavu ugledavši,
Kaza nim ditića.
Suze nim gredihu
Od toga veselē,
Kada ga vidiše,
Zabiše dreselē.
»O kralu nebeski,
»Na ti troe blago,
»Pravi, sinu raiski,
»Ko e tebi drago!«
Lipo mi ditićak
Po dari poseže
I prez svake muke
I on jih doseže
I on nim govori:
»Daju vami uzdar'e
»To nebesko stanje,
»Ko nima skonča(n)je!«
I tako stoieći,
Učini se noć,
Doide Osip starac,
Reče: »Božia pomoć!«
U kantunu sidēše
Kako jedan ēnēc,
Ognica griēše
Kako ubog star(a)c.
I tako tri krali
Onu noć prispaše,
Lipim blagoslovom
Sutra se ustaše.
Oni k Irudu
Veće ne poidoše
Nego drugim putom,
Ku(d) zvizda hodjaše.
I tako veselo
Vas put učiniše,
Lipim vrimenom
Doma se vratiše.
I mi, braćo, poimo,
Ter se poklonimo
Kralju anjelskomu,
Dari donesimo,
Jeda nam on (ne) krati
Od svoie milosti,
Ter nam da blagoslov
Od svoie kriposti.
Amen. Aleluē!

---

[64] ništar. [65] i rekoše. [66] oter (! možda *eter*) govore. [67] ih. [68] treći. [69] vodeće. [70] Nema te riječi. [71] i oš pokrivena. [72] diva. [73] presvitla. [74] govoreći. [75] stoeći.

II.

Uskrsne pjesme.

1.

Pês(an) ot m(u)ki H(risto)vi.

Nu mislimo ob' tom d(a)n(a)s',
Kdo na križi um'rē za nas
Kral' n(e)b(e)ski Is(us)' dobri
N(a)s' ot smr'ti smr'tju dobi,
S(i)n' edini b(og)a oca
Bê napoen' žlči oc'ta.
Mati mu M(a)riē d(ē)va
Za nim' vele bolêz'niva.
Gledai ruke, gledai noge,
Gledai têla rane mnoge,
Gledai rebra probodena,
Gledai krala okrunena.
Misli čavle, misli rane,
Kr'v' isteče po sve strane.
Bolêzan' e ljuta, brate,
Ku e Is(us)' priêl' za te.
Lice veće sl'nca svētlo
Ot grēš'nih' e opluvano.
B'en' pri stl'pê, moćno svezan',
Ki e n(e)bo, z(e)mlju stežal'.
Č(lovê)k' bêše grêhom' gubav',
Očisti ga b(o)žiē ljubav'-
Nas' ot grêhov' kr'v'ju omi,
Kih' d'êv(a)l' grêhom ubi.
Z' drêva prvo pogibos'mo.
A križem' se vsi sp(a)sos'mo.
Umrê život' na sem' drêvê,
Mi da bismo živi bili.
D'êvla križem' pobiêše,
A smr't' smr'tju premagaše.
Tako ti n(a)s' Is(us)' sp(a)se,
N(a)še muke priē na se.
Ne bêhomo b(og)u trêbê,
Ni mu sl(a)vi s nami pribi.
Nie s n(a)mi b(og)' uz'višen'
Nie prez' n(a)s' b(og)' ponižen'.
To mu ne bē po nevolê,
Da bi umr'l na sem' polê.
Za dobrotu hotē tako,
Da ga ti poljubiš slat'ko.
Poljubēmo, zahv(a)lêmo,
Požaluimo, uzdah'nēmo
Sr'cem', reč'ju, okom', stvorom'
Ov'dē i pred' b(o)žim' d'vorom'.
Gdo bi mog(a)l' ne plakati,
Gdē ga plače draga mati.
Blizu križu ona staše
Tere groz'no uzdihaše:
»Tebē tužu, dragi s(i)nu,
»Ê bes tebe gorko s'tinu
»Rači, s(i)nu, pogledati,
»Gdê te plače tvoē mati,
»Moe drago porođen'e,
»Moe dobro i poč'ten'e.
»B(og)' si krêpki, č(lovê)k' pravi,
»Nêmaš kon'ca svoei slavē.
»B(og)' o(ta)c' e hotêl' d'êti,
»Da ē budu tvoē mati.
»On' te rodi sebê rav'na
»Da ê budu tobu sl(a)vna.
»Ot otca e tvoe b(o)ž(a)stvo,
»A od mene č(lovê)č'stvo.
»Za têm' plaču, ča e moe,
»Vs(ē)mi oblada b(o)ž'stvo tvoe.
Tvoê ljubav', s(i)nu dragi,
»Beskonač'na, b(ož)e bl(a)gi.
»Ne more se veće reći
»Za ć(lovê)ka semr't' pod'leći
»Semr't' si priêl' bez krivine
»Za žalost' mi sr'ce stine.
»Dêvoju tebe s(i)na rodih'
»I 9 m(ē)s(e)ci te nosih'.
»Anđ(e)l' mene poz'dravlaše,
»Gda mi tebe z'vêšćevaše:
»S(i)na b(o)žiē hoć' roditi
»I b(la)ž(e)na ti hoć' biti.

Tekst prve pjesme uzet je iz pariškoga kodeksa br. 11. po prijepisu Josipa Vajsa (isp. Starine XXXI. str. 262.—266.).

›Reče: Zdrava, pl'na si m(i)-
l(o)sti,
›A nina sam' pl'na žalosti.
›Gdê se more povêdati
›Veće bolezniva mati,
›Da ovo mi e već'ši tuga,
›Da ti nêsam' v smr'ti druga.
›Moreš (l)i me, s(i)nu. utêšiti,
›R'ci mi s tobu umreti!‹

2.

Mrtav položen bi v grob
Is(u)h(rist), sin b(o)ži, bog.
Nega za vernost. ludi
Ot(a)c treti d(a)n zbudi.
Bože uskrsnuvši,
Na radost ganuvši
Nebo, z(e)mlu, anj(e)le,
Ki se o tebi vesele.
Gda jure prispi treti d(a)n,
Bi od maike želno zvan
Ni groba još ne otvori,
Z groba vanka sta gori.|
Plačna buduć mat sta,
Vsa veselji bi vzeta.
Bože sl(a)vni, veseli,
I nas vsih obeseli.
Nega plt izranenu
Vidi vsu iscelenu
I telo, ko bi propeto,
Svetlostiju bi obujeto,
Petere rane, ke bihu,
Vse kako slnce svatihu,
Ki priê mrtav ležaše,
V sl(a)vi se veselaše.
Is(us) buduć v toi slavi,
Svu maiku želno pozdravi:
›Zdrava s', maiko Marie,
‹Ovo sin tvoi kralue,
›Ne plači se jur veće,
›Sin tvoi umrit već ne će.
›Sin sam tvoi veselju
›Po pravomu uskrišenju!‹
Takov nigdir ni zgovor,
Ki bi maiki razgovor
Slatki moga izreći,
Sinka svoga videći.
Ni na s(ve)tu mati bila,
Ka bi se veselila,
Kot mati deva nad sinom
Is(us)om g(ospo)d(i)nom.
Pozdravivši maiku svu
Sl(a)vnu devu Mariju,
Ukazav radost velu,
Ostavi ju veselu.

3.

Tri Marie hoêhu,
Dragu pomast nošahu,
Tako hodeć plakahu,
Isusa žalovahu.
Anj(e)l, ki grob otvori,
Trim Mariêm govori:
›Ne plač'te se, Marije,
›Isus nam vsim kralue.
›Učenikom rcite
›I Petru navestite,
›Da on, ki trpe, a ne kriv,
›Isus ta e opet živ.
›Ne će vnogi čas biti,
›Da v Galileju će priti.
›Ki ga budu oteli,
›Tu ga mogu viditi!‹
Mandalena pozri v grob,
Vidi, da v nem ni ne bog.
Ide narikujući,
Meštra svoga iššući.
Ondi v svojoi on sl(a)vi
Magdaleni se êvi
I poča ju tišiti
I va veri kripiti:
›Ne plač', Mande Marie,
›Jur tvoi mešt(a)r kralue.
›Ovo sam I(su)s mešt(a)r tvoi,
›Ovo e pridni život moi!‹

Tekst druge pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 120, (fra Matija Zadranina) sa lista 61-b. i 62-a. iz 15. vijeka.

Po tom Petru se ȇvi,
Na milost ga postavi.
S(ve)ti nam Petre, pomozi,
Er su grisi v nas mnozi,
Moli devu gospoju
Sa vsu bratiju svoju,
Da nas kot vas bog veli
Vsih skupa obeseli!
Petre, Pavle s(ve)ti,
Ne daite nas vzeti;
Pod dêvle silenie
Za H(risto)vo skrišenije.
Ap(usto)le Pavle,
Stegni sile dêvle,
Ke ie Is(u)s stegnul.
Kada e z mrtvih vskrsnul.
S(ve)ti Jurai mučenik,
Vitez b(o)ži i oružnik,
Grihom n(a)š(i)m podai lik,
Da s tobu budemo uvik.
Tvoe uskrišene, bože,
Obranenie našega g(ospo)d(i)na
Bud' kneza Brnardina.
Bože silne vlasti
Dai mu biti v časti,
Dokle god duša vrti
Telom i po smrti.
Kirije leizom, a(lelu)ê!

4.

Uskrse Is(us) treti d(a)n,
Ki bi neprav(a)dno prodan.
Smrt i život se skupiše,
Stvar vele čudnu stvoriše.
Smrt smrtju onda umori,
To živući Is(us) stvori.
Mariê tada plakaše,
Sinka svoga žalovaše.
Onda joi se Is(us) êvi,
Koga vidi v mnogoi sl(a)vi.
Isus maiki progovori:
»Veće se, maiko, ne mori,
»Ovo e Is(us) sinak tvoi,
»Ovo e pridni život moi!«
Prestane[1] Marie cvilenie,
Videć slatko utišenie
Mandalena van poteče
I brzo grobu priteče.
Ide žalostna išćući,
Meštra svoga žalujući.
Reče noj Is(us): »Marije,
»Mešt(a)r tvoi jur kraluem.
»Rec' učenikom slavu moju,
»Da ostave žalost svoju.
»I nim i Petru htih reći,
»V Galilei h(o)ću preteći!«
Anj(e)l, ki grob kad otvori,
Ženam tako progovori:
»Propeta Is(us)a išćete[2],
»V Galilei ga naidete
»I nega ime slavleno
»Bud vazda blagoslovleno!
Uz svaki stih dolazi pripjev *A(lelu)ê*.

5.

Pisma na uskrs'.

Nu nam kaži, ti Maria,
Što si na putu ti vidila.
— Vidila san čudo velo,
Vidila san božie dielo.
Braćo moê, nu me slište,
Tuge vaše sve utište!

Tekst treće pjesme uzet je iz akademijskoga rukopisa IV. a. 120. (fra Matija Zadranina) sa lista 62. i 63. a. iz 15. vijeka. — Ova će pjesma imati isti izvor kao i njemačka »Am Sabath früh Marien drey — kamen zum Grab mit Specerey«, a to je sredovječna lat. pjesma· »Cum luce prima Sabbathi ortusque solis roscidi grato fragrantes unguine treis affuere faeminae«. isp. V. Bäumker, Das katholische deutsche Kirchenlied in seinen Singweisen« I. 5 0. i sl. — Daljnji se tekst razlikuje od našega.

Tekst četvrte pjesme uzet je iz akademijskoga rukopisa IV. a. 120. (fra Matija Zadranina) sa lista 63 iz 15. vijeka.

[1] U rukopisu *prestani*. [2] U rukopisu *išćate*.

Nu nam kaži, ti Marië,
Što si na putu ti vidila.
— Anđela san ja vidila,
Straom san se pristrašila.
S anđelon san govorila,
Rano na grob kad san bila,
Koi mi reče: »Poi, navisti,
Učenike kripko svisti.

Nu nam kaži, ti Maria,
Što si na puti ti vidila.
— Uskrsnu e Isus dragi,
On sin boži vele pravi,
Ukaza se meni steći.
Ter mi ovo on hti reći:
»Učenikom poi, navisti
»I Petru mi takoi svisti,
»U Galileju oću priti
»Sve božanstvo navestiti
»Srce va(m) ću ukripit(i)
»Pri (v)as ću ondi biti!«

Nu nam kaži, ti Maria,
Što si na putu ti vidila.
Vidila san Isukrsta,
Koi osladi moê usta,
Koi me spase, koi mi prosti,
Što sagriših od mladosti.

Nu nam kaži, ti Maria,
Što s' na putu ti vidila.
— Vi(di)la san božju svitu,
To navišćan svemu svitu,
I sudarić ondi biše,
Božii obraz kim zaviše.

Nu nam kaži, ti Maria,
Što s' na putu ti vidila.
— Vidih boga propetoga
I proroka velikoga.
Vrtlarom ga mniah neboga,
Ter ga pitah ciću boga,
Jeda naide ono tilo.
Ko e mrtvo ovdi bilo.
»Gdi ga si stavi, meni ěvi
»Ciću boga meni kaži,
»Neka mi ga k sebi uzeti,
»Jere biše prorok sveti,
»Neka mi ga polubiti,
»Moe tuge utišiti.

Nu nam kaži, ti Maria,
Što si na put(u t)i vidila.
— Vidila san uskrsnutoga
Isukrsta boga moga.
Vrtlar mi se on činaše,
Ter mi ovako govoraše:
»O ti, ženo, što tugueš,
»Ali koga ovdi išteš?«
Kako nega ja usliših,
Tuge moe sve utiših.

Nu nam kaži, ti Maria,
Što si na put(u t)i vidila
— Vidih slavu boga živa,
Ter mi reče: »O Maria!«
Oči na(m) e svim otvori,
Nebo, ze(m)lu koi stvori

Nu nam kaži, ti Maria,
Što si na putu ti vidila
— Poznala san boga moga,
Isukrsta propetoga,
Jer mi reče ove riči
I tako me onde svisti:
»Nemoi mene sad ticati
»Ni se k meni približati,
»Jere k ocu nis hodia,
»Pokle san ě uzkrisia!«

Nu nam kaži, ti Maria,
Što si na putu ti vidila.
— Meni sladko govoraše,
Ter me sladko i učaše;
»Poi, pokupi družbu tvoju
»I pridragu braću moju,
»Ter im reci: Sad odite
»U Galileju te poidite,
»Ondi van se ja ukažu,
»Sveto pismo van pokažu.
»Ondi s vami ja govorim,
»Pamet vašu ter otvorim!«
Nu se radui, ti Maria,
Kad si Isusa ti vidila.
— Raduem se ja grišnic(a),
Veselim se nebožica,

Jer uskrse moe blago,
Koe poljubih vele drago.

Nu se radui, ti Maria,
Kad si Isusa ti vidila.
— Sad se radui svaki grišnik,
Jer uskrse velik ličnik.
Uskrslo e moe blago,
Ko poljubih vele drago.

Nu se radui, ti Maria,
Kad si Isusa ti vidila.
— Raduite, sve kršćane,
I uła(i)te (v) nega rane,
Koe pria Isus za nas,
Ki od mrtvih skrse danas.

Nu se radui, ti Maria,
Kad si Isusa ti vidila.
— Slava tebi, sêmogući,
Ki nas spase umirući,
Tvoe slavno uskresene
Svim nam došlo na spasene.
Sinu božii, budi falen
Po sve vike vikov, amen!
Aleluê!

6.

Šekvencija Marije Mandalene.[1]

Vidila sam' čudo vêlo
Vidila sam božje delo,
Anjeli sam ja vidila,
Strahom sam se pristrašila.
S anjeli sam' govorila,
Kad sam' rano u groba bila.
Rêkoše mi: »Poj navisti,
»Učenikov' kripko svisti.
»Uskrsnul je Isus pravi,
»On' sin' božji velê dragi.
»Učenikom' vsim' navisti
»I tukoje Petra svisti.
»V Galileju hoćet' priti,
»Prvo vas će onde biti,
»Srce vaše vzvêseliti,
»A božastvo navistiti!«
Vidila sam Isukrsta,
Ki osladi moja usta,
Ki me spase, ter mi prosti,
Ča sagriših' od mladosti.
Vidila sam' božiju svitu,
Ja navišćam' vsemu svitu.
I sudarij ondê biše,
Obraz' božji kim' zaviše.
Vidih' boga propetoga
I proroka velikoga,
Vrtlara ga mnjah' neboga
Ter ga prosih' cića boga:
»Je da ti vze ovo tilo,
»Ko je ovdi mrtvo bilo,
»Gdi s' ga stavil', sad mi javi,
»Cića boga mani pravi.
»Neka mi ga mani vzeti,
»Jer' je ono Isus' sveti,
»Neka mi ga poljubiti,
»Moje tuge utoliti!«
Vidila sam' vskrešenoga
Isukrsta, boga moga,
Vrtlar mi se on' vijaše,
Ter mi tako govoraše.
»O Marije, ča plačeši,
»Ili koga ti išćeši?«
Kako njegov' glas' uslišah',
Tako od tug vsa utišah'!

Ova peta uskrsna pjesma imade svoj izvor u poznatoj uskrsnoj sekvenci (iz uskrsne mise) Victimae paschali laudes, immolent Christhiani: »Dic nobis, Maria, — qu'd vidisti in via. — Surrexit Christus spes mea, — praecedet vos in Galileam!«

Tekst ove pjesme uzet je iz Korizmenjaka, koji se čuva u arhivu Jugosl.! akademije pod signaturom IV. a. 126. (iz 18. vijeka) i u kojem se određuju pobožnosti, koje se imadu u korizmi obaviti, a kao zaglavak tih korizmenih pobožnosti dolazi ova uskrsna pjesma.

Ta se pjesma nalazi u okrnjenom obliku i u crkvenom prikazanju (Uskrsnuće Isusovo) u akad. rukopisu IV. a. 120. na listu 57., koje sam prikazanje također priredio za štampu.

[1] Tekst je uzet iz Klimantovićeva rituala.

Vidila sam' boga živa,
Koga rodi slavna diva,
Ki no za nas' na križ' pojde,
Tužnu mene ovdi ojde!
Vidila sam boga ninja,
Ter me zazva: »O Marija!«
Oči moji on' otvori,
Ki no nebo i zemlju stvori.
Poznala sam' boga moga
Isukrsta propetoga,
Ter mi reče ove visti
I tako me onde svisti:
»Ne tij mene sad' tikati
»Ni se ka mni približati,
»Zač' ka ocu nis' još pošal'
»Ot koga sam' na svit došal',
»Pojdi, skupi bratju moju
»I tukoje družbu tvoju,
»Ter jim' reci: »Sad' pojdite,
»V Galilêju vi hodite.
»Onde vam se ja ukažu,
»Sveto pismo vam' pokažu,
»S vami onde ja govorim',
»Pamet vašu vsu otvorim!«
Raduju se ja grišnica,
Veseľju se nebožica,
Jerê vskrse moje blago
Isus' slavni, moje drago.
Sad se raduj vsaki grišnik',
Jere vskrse rajski dilnik',
Radujte se, vi krstjane,
Ufajući v njega rane,
Ke je prijal' Isus' za nas,
Ki je vskrsnul z mrtvih danas,
Ter nam' poda vsim ufan'je
V raji vêčno prebivan'je! Amen'.

7.

Versi[1] prilike Isusove vele lipi.[2]

O priliko boga moga
Isukrsta[3] svemogoga!
O priliko bez prilike
I dostojna[4] svake dike!
O priliko slavna dosti
I puna svake kriposti!
O priliko mnogo čudna
Vele t' nam se vidiš trudna!
Slatki Isuse dobrostivi,
Nam grišnikom milostivi,
Vele ti si zlo raspravlen
Tu ti buduć za nas stavlen,
Budući ti brez[5] uzroka
Za nas trpi truda taka,
Budući ti silan i svet,
Da se za nas na križ propet.
Tko te sada gleda, bože,
Kako plak(a)t on ne može!
Da bi za te svit zgorio
Jošće ne bi haran bijo.[6]
Jeli to tvoê glava,
Slatki Isuse, prigizdava,
Koju skuboše, koju mučiše,
Koju tarnem[7] okruniše?
Vele ti si razrušena
Rad grišnika razgrj(e)na[8],
Da to tvoe bože[9] čelo
Vele ti e još dreselo,
Puno tuge tere[10] boli,
A krv š nega plove doli,
Jer j(e)[11] mnogo[12] razgrj(e)no[13]
Oštrim trnem izbodeno!
Jesu l' to uši tvoe,
Ke su na milost vazda priklone?
Ke slišaše mnoge psosti,
Očrnile su[14] sada dosti
Ajme[15] na što dovedene,
Vele ti su izbiene![16]
Jesu l'[17] to tvoe[18] oči,
Ke na milost mnogo krat smoči?

Tekst sam ove sedme pjesme našao u dva rukopisa: a) u zborniku fra Antona De Pope (u akad. rukopisu I. a. 45.) od lista 20.-b—24.-b i b) u akademijskom rukopisu IV. a 121 od str. 1 7. Svoj tekst sam uzeo iz drugoga rukopisa, a diferencije, koje se nalaze u prvom rukopisu, bilježim u bilješkama.

[1] verši [2] Isuh(ris)tove vele lipi — sa dod tkom: let božiih 1625. miseca aprila na dni 25. [3] Isuh(ris)ta. [4] dostoina. [5] bez. [6] bio. [7] trnem [8] razgrnena. [9] božie. [10] ter.

Dragi Isuse dobrostivi,
Vele ti si boliznivi,[19]
Pomrčale esu tvrdo
Razdružene vele kruto!
Jeli to tvoj[20] nos prilipi,
Koim od svud krvca[21] kipi?
Vele ti se prominio,
Nie taki[22] prie bijo [6]
Vele ti si mučen kruto,
Vele ti si izbien[23] luto![24]
Jesu l' to usta ona,
Ka nam daše red zakona?
Gdi e nih glas, mili bože,
Tko nam sada reći može?
Tvrdo ti se prominiše,
Tere zuči napuniše!
To li su tvoê lica bila?
Vrlo ti su oblidila!
Daj[25] nam bože, ovu milost,
Reci nam nih kripost.
Viju, da e jošće[26] svaka strana
Vele grubo popluvana[27],
Mučna nam[28] se tako vidi,
Da me niki strah obidi.[29]
Reci mi, Isuse, malo sada,
Jeli[30] to tvoê glava?
Tvrdo ti se prominila,
Nie prie taka bila.
Na noi vlasi zlatni biše,
Tvrdo ti se ogrubiše.
Ajme[15],kad[31]j(e) dobro zgledam,
Vas od nike tuge predam,
Prignuvši se vele boli
Od bolesti čudne doli.
I negove vele mile
Svisnule su se sada žile!
Ajme[15] tvoe prsi slavne
Nut kako su zlo raspravne.
I(ž)[32] nih grede krv plovući,
Bez krivine ti budući.
Kako mogu to gledati,
Tere, bože, ne plakati.
Ali tvoe svete ruke,
Kako stoe sad raspete,
Ke nebesa satvoriše
I svaka narediše,
Vele ti su rastegnute,
Po nih rane vele lute,[33]
Dvima čavli zbiene obi,
Kojim[34] grihe sve oslobodi!
I te noge tvoe slavne,
Ke na dobro bihu spravne.
Jednu z drugon[35] na križ zbiše,
Tupim čavlom tu[36] pribiše.
I sve ostalo tvoe tilo
Est izbieno vele nemilo.
Odcipilo se meso od kosti
Toliko izbieno[37] zadosti!
Ajme[15], zemlo prinemila.
Zašto si ovo ti podnila?
Sad plakati hodi k mani[38]
I ti nebo sa zvizdami.[39]
Plači, sunce, tako s nami
I miseče, pored plači,
Plači ostalo sve stvorene,[40]
Jer bog trudi za svih odkuplene.[41]
Slatki Isuse, mil[42] bože,
Koga kripost svaka može.
Čin' da, bože, muka tvoê
Nam grišnikom da pokoê,
Ne bud' zaboravleno tvoe trplene,[43]
Daj[25] nam grišnikom odpušćene,[44]
Ne bud tvoê muka mani,
Dêvalske muke nas obrani,
Daj[25] nam, bože, jure[45] zlamen,
Veseli nas uvike[46], amen!

---

[11] jere e. [12] vele. [13] razg(r)neno. [14] ocrnile. [15] aime. [16] i zabiene. [17] jesu to. [18] tvoi. [19] boleznivi. [20] tvoi. [21] karvica. [22] tako. [23] zbien. [24] ljuto. [25] dai. [26] ošće. [27] popljuvana. [28] nami. [29] obudi. [30] el'. [31] gdi e. [32] tako u prvom rukopisu, u drugom ispušteno ž. [33] ljute [34] koim. [35] jednu drugom. [36] tad. [37] toliko e zbieno. [38] k meni [39] sa zvezdami. [40] stvorenie. [41] odkuplenie. [42] mili. [43] trplenje. [44] odpušćenje. [45] jurve. [46] nvik.

III.

Križevske i tjelovske pjesme.

1.

Vele slatko i bogolubno[1] prigovarane[2] meju križem i gospom divicom Mariom.[3]

Križu tvrdi i nemili,
Mene mnogo ti rascvili,
Da si priêo[4] sina moga
Isukrsta[5] svemogoga[5]
Koi no e svaka [on] stvorio
I za nas krv prolio!
Što učini, križu britki,
Tebi sin moi slatki?
Grubo ti si vas izranen,
Lutim[6] trnem ti okrunen.
Križu moi, sinka mi povrati,
Ê te molim gorka mati,
Zašto e on moê velika radost
Tere moga[7] srca velika slatkost.
Križu, gledai velika čuda,
Što se čini sada svuda,
Zemla drhće sva kolika,
Žalost ludem[8] bi velika,
Svitlost sunca potamnila
I kamena[9] esu pukla.
Ta[10] čuda navišćuju,
Tere svitu očituju,
Da on est istini[11] sin boga,
Prave nam svi sad[12] koga.
Kriš odgovara gospi,[13] *govoreći:*
Moi odgovor, slavna divo,
Ti slušai sad pomlivo.[14]
Za narod čovičaski[15]
Na meni stoi Isus slatki,
Koga ne ću êa vratiti,
To mi nemoi govoriti.
Zakon mu e na meni umriti,
Svih od smrti odkupiti.
Bog svemogi zakon stavi,
Što est tako po naravi,
Smrt svakoga[16] da uzima,
Nikomure prostit nima.
Smrt vas svit podloži
I bogati i ubogi.[17]
Prostit sinu ne kti[18] svomu,
Okusit je to svakomu.
Smrt je dobru mnogi pokoi
U nevoli svrha s tugon.[19]
Zato, divo, veće[20] ne pravi,
Tribai[21] nami, da se slavi.
Maiko božê[22], ustrpni se,[23]
Slavna divo, i pomni se,
Mater Jevu[24] i Adama
Inih[25] oca i Abrama
Tmine limba slobodititi,
U vrime će u rai prići.[26]
Rai se hoće veseliti.
Ter ti dvorno zahvaliti,
Oci da su oslobojeni,[27]
U rai da su dovedeni!
Odgovara gospa krišu:
Križu, riči tvoe slišu,
Ali gorko êa uzdišu,
Jere viu[28] sinka moga,
Êdna divo, rodih koga,
Da on visi s razboinici
U trnovih luti[29] venci!
Odgovara kriš gospi:
Bog se u meni ponizio
I po meni radost nebu dao,
A sotoni mnogu žalost,
Zašto mu skrši[30] negovu êkost.
Smrt sa(m) božê[22] posvećena
I od nega narejena.[31]
Ot dobitê orugva sam,

Ovu sam prvu pjesmu našao u tri rukopisa, i to: a) u pomenutom već zborniku Antuna de Pope (akad. rukopis I. a. 45.) od lista 20.-a.—22.-a. b) u akad. rukopisu IV. a. 121. od str. 17.—23. i c) u rukopisu, koji se čuva u knjižnici samostana Franjevaca III. reda u Zadru. Tekst sam uzeo iz drugoga rukopisa (akad. ruk. IV. a. 121.).

I poštena[32] dostoên sam
Po meni da je[33] mili sin tvoi
Oslobodio dragi puk svoi.
Zato svit me ima lubiti[34]
I poštene[35] meni činiti
Cića lubavi[36] slavnoga boga,
Jer[37] no prie na se koga!
Odgovara kriš gospi:
Mir meu[38] nami jur imajmo,[39]
Veće[40] se tomu ne pričaimo.[41]
Stavmo svaka u ruke boga,
Stvoritela svemogoga.
Mi se smrti ne strašimo,
Sveti križ mi lubimo,[42]
Bogu služmo umileno
Nega lubimo[42] mi svršeno.
Budi vazda on pohvalen,
Koi[43] žive uvike,[44] amen.

2.

Od prosesiuna na svetkovinu pr(e)svetoga tila Isukrstova.

Pisan (1.)*

O jeziće, spivai virno
I od vridne prizamirno
Od slavnoga tila otainost,
Krvi izlitje upij hajnost,
Koju proli od naroda
Kral za čine ludska roda.
Bi dan nami, roen nami,
Sveti zakon besidami,
O(d) divice neoskvrnene,
Virnim prosu iknene,
Potainost je dovršio
Redom čudnim, kakoi htio.
Najposlednu z braćom milom,
Obsluživši zakon dilom,
On večeru tad čineći,
Zakonitu piću hteći,
Dvanadestim svoiom rukom
Sebe jisti da naukom.
Rič put ričju čudno i moćno
Svemogućom ričju hoćno
U put božju kruh obrati,
Vino u krv priobrati.
Što ne ćuti oko očito,
Virom virui stanovito.
Počitajmo dakle smerni,
Nauk uklon' staroverni,
Svetu skrovnost priveliku
Novi dajuć nam red sliku.
Što ćućene znat ne može,
Dai nam poznat virom, bože.
Roditelu i rojenomu
Čast i zdravje prislavnomu
Slave, hvale i radosti
Bud' blagoslov, bud' kriposti.
Duhu svetu š nimi budi
Pohvala ista vikom svudi

Amen!

Pisan (2)**

Svetkovine i vesela,
Nih sarčana spivaj žela.
Sva mi stara odvrzimo.
Priradosno sjedinimo.

U bilješkama sam zabilježio diferencije iz prvoga rukopisa (I.-a. 45.), dočim trećega rukopisa nijesam mogao dobiti.

[1] boguljubno. [2] prigovaranje. [3] Marijom [4] priêl. [5] Isuh(ris)ta. sina moga. [6] ljutim [7] moega. [8] ljudem. [9] kamenê [10] tai [11] istiniti. [12] sada. [13] gospoi. [14] pomnivo. [15] človičanski. [16] svakomu. [17] i bogate i uboge. [18] ne hti. [19] s tugom. [20] već. [21] triba e. [22] božiê. [23] ustrpi se. [24] Evu. [25] nih. [26] priti. [27] sloboeni, [28] viju. [29] u trnovi ljuti. [30] sk uši. [31] nareena. [32] poštenê. [33] da e. [34] ljubiti. [35] poštenje. [36] ljubavi. [37] er· [38] meju. [39] imamo. [40] već [41] ne pričamo. [42] ljubimo. [43] koi no. [44] uvik.

* Tekst ove prve pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 121. od str. 25.— 7. Ova je pjesma prijevod sredovječne latinske himne: »Pange linqua, gloriosi — corporis mysterium — sanquinisque pretiosi, — quem in mundi pretium — fructus ventris generosi — rex effudit gentium« etc.

Bud' nam svaka nova mila,
Srce, riči, ista dila,
Najposledne uspomena,
Na koi ĉnca posvećana
Od večere sad se čini.
S prisnim Esus braći odmini
Svojoi piću, gnom nih čita,
Jur bi ocem zakonita.
Za ĉgancem pod jedinim
Svei svim dano prilubvenim
Učenikom božje tilo,
Tako da i' sve svakom bilo.
Spovidamo, da i' vlastito
Svoiom rukom dal skrovito,
Brašno od tila slabim poda,
Reče: »Uzmite lozna od ploda!«
Tužnim poda krv plemenu,
»Ovu kupu svu lubvenu,
»Ku vam daem, daem posvećenu,
»Svi iz ne pijte na uspomenu!«
Svetu otajnost on naredi
Kih hti svetih, svetim redi
Čin ne (= nje) prida redovnikom
I milosti privelikom,
Čim se samim to pristoi
Jisti i dati, kim dostoi,
Kruh anjelski, tilo sveto
U prilikah prie začeto.
Kruh bi ludski živa hrana,
Ki dovrši pića i brana.
O zamirnost stvorca svoga,
Jur blague človik boga.
Bože, troistvo, molimo te,
Kako smino častimo te,
Nas ti tako blag pohodi,
Nas po terih putih vodi,
Kamo smo se mi spravili,
Budmo u rai vik ti mili!

Amen.

Pisan (3.)***

Rič privična ishodeći,
Dilo svoe tad vršeći,
Oca desnu ne ostavi,
Na život se kratki spravi.
Svoi učenik nu izdavši,
Prie se skrovno svoim davši,
O nemilih sile ludi,
Bi nih pića lubkom ćudi.
K nim tad dvimi pod slikami
Bog človika čineć sami,
Da put i krv pričestitu
Dvosućnoga naravitu,
Drug bi nam se on rodeći,
Naše duge plati mreći.
Bi estoika blagujući,
Naš će bit, raj kralujući.
O spaseno svetilišće,
Nas pogubit rat sad išće.
Ti otvaraš rajska vrata,
Dai nam pomoć, na čas plata,
Bogu, troistvu edinomu.
Nam u dvoru prislavnomu,
Slava bila vikovita,
Daj života vik čestita! Amen

Pisan (4.)****

Naš Jesuse, odkupniče,
Stvorče od svega i človiče,
Naša lubav naša žela,
Svih uzroče od vesela,
Blagost, koe dobi tebe,
Smrt uzamši svrhu sebe,
Ti da platiš duge naše,
Nas da smrti ne taraše.

** Tekst ove pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 121. od str. 27.—29 Ova je pjesma prijevod sredovječne latinske himne: »Sacris solemniis — iuncta sint gaudia — et ex praecordiis — sonent praeconia, — recedant vetera, — nova sint omnia, — corda, voces et opera« etc

*** Tekst ove pjesme je uzet iz akad. rukopisa IV. a. 121. od str. 29.—31. Ova je pjesma prijevod sredovječne latinske himne: »Verbum supernum prodiens — nec patris linquens dexteram, — ad opus suum exiens, — venit ad vitae vesperam« etc.

**** Tekst ove pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 121. od str. 31.—32. Ova

Sido s' čme u paklene,
Ocu uz desne priblažene
Izveo si tvoe robove,
Raiske uzide u dvorove!
Usilui te blagost tvoê
Prošćenimi ter pokoê,
Da zla naša pridobudeš,
Srid vičnoga nam rai budeš.
Nas tvoi obraz priblaženi,
A tvoi pogled prilubleni
U blaženstvu tvom nasiti,
Čini tebe vik lubiti.
Naše budi ti vesele
Bud' ti naše svrha žele,
Ki ćeš biti naša kruna
Po sve vike svei podpuna!

Amen.

Pisan (5.)*

Vični kralu vične od slave,
Ti si smrtne satro sprave,
Svih od virnih odkupniče
Milost s tebe nam ističe!
Desne sidiš uz očine
I svevične veličine
Odasasut božje vlasti,
Koe človičstvu daše časti,
Da na stvora tvoê od stvari
Vik kolino prigne z dari!
Nebo, zemla i pakao doli
Ter podložno tebe moli!
Darhću anjeli sad videći,
Put nas skrivi, nas čisteći.
Od umrlih tu prominu
Put posveti po načinu.
Bog u čistih nas kralue,
Jur put bože gospodue,
Urešenih svom milosti,
Nama davši sve kriposti
Ti vesele naše budi,
Koi svetom vladaš svudi,
Koi si u raju naša slava,
Smrt si od svita sva neprava!
Molimo te, mi klečeći,
Tvom milosti nas čisteći,
Mnoge grihe zaboravi,
Raisku slavu nam pripravi,
Neka u prikoi kad strahosti
Lute dvigneš sve gorkosti,
Na oblaci sudac sideš
I s krunami k nam ti prideš.
Gospodine, tebi slava
S duhom s(ve)tim ocu prava,
Ti vrh zvizda blažen ideš,
Da ti š nimi vikom sideš!

Amen.

Pisan »Tebe Boga hvalimo!«**
Začinka Zakarie proroka: »Blagoslovleni g(ospodi)n bog Izraelov!«
Začinka blažene dive: »Uzveličai, duša moê!«

Dospivši procesiun i donivši se prisveti sakrament u crikvu i postavivši se vrh otara, svi crikveni ondi redom odovle i odonle kleknuvši, priklonito mu se klanajući, dokle misnik bogolubno pokadi ga po običai, spivaju dio slideći pisni

Počitaimo dakle smerni,
Nauk se uklon' staroverni,
Svetu skrovnost priveliku
Novi dajuć nam red sliku.

---

je pjesma prijevod sredovječne latinske himne: »Salutis humanae sator — Jesu, voluptas cordium, — orbis redempti conditor — et casta lux amantium« etc.

* Tekst je ove pjesme uzet iz akad. rukopisa IV. a. 121. od str. 33.—35. Ova je pjesma prijevod sredovječne latinske himne: »Aeterne rex altissime — redemptor et fidelium, — cui mors perempta detulit — summae triumphum gloriae« etc.

** Ovaj je o red uzet iz akad. rukopisa IV. a. 121. od str. 35—37. — U pjesmi »Počitajmo dakle smerni« imademo nešto iz latinske himne: Tantum ergo —

Što ćućene znat ne može,
Dai nam poznat virom, bože!
Roditelu, roenomu
Čast i zdravje prislavnomu,
Slave, hvale i radosti
Bud' blagoslov, bud kriposti.
Duhu svetu š nimi budi
Pohvala ista vikom svudi! Amen.

Potom dva diêka reći će:

Kruha si s neba podao nima, aleluê,
Svako nastajene u sebi imajućega, aleluê!

Paka misnik stoeći govori: Gospodin s vami! — I z duhom tvoim.

Molimo!

O bože, koi si nama ostavio pod zamirnim sakramentom muke tvoe uspomenu, podai, molimo, da tako mi tila i krvi tvoe sveta ota(i)stva posvećuemo, neka tvoga odkuplena plod u nas svejer uzćutimo, koi živeš i kralueš po sve vik vika!

Odgo(vo)r: Amen!

Tad misnik učinivši pokleknutje s(ve)tim sakramentom blagosloviti puka na način od križa, ne govoreći ništa, pak će ga bogomilo spremiti.

3.

Zdravo božije telo s(ve)to,
Od prečiste d(e,ve vzeto,
Duhom s(ve)tim razabrano,
Bogom ocem rastv(a)rano.

Zdrava, s(ve)ta božê krvi,
Ku Is(u)h(rist) za n(a)s proli
Iz pres(ve)tih rebar svoih,
Ke prodoše ruke grešnih!

Zdravo, sveto naše brašno,
Nebu i z(e)mli vele strašno.
Zdrava, slavna pića naša,
Ku vsak ezik hvaleć znaša!
Zdrava, s(ve)ta n(a)ša p(a)ša,
Ku vsu radost k nam prnaša.
Zdrav, Is(us)e, boži sinu,
Spasi duše, da ne zginu!

O Is(us)e, sinu Marie,
Tebe v pomoć vsak vapie.
O Isuse, kruh anj(e)lski,
Odnam' od nas vsaki grih teški!

Ki s' na križi za nas ranen,
Primi nas k sebi va vek, amen.

4.

Šekvencija svetago tela božija.[1]

Zdravo, sveto božje tilo,
Ko s' na križi za nas' bilo!
O prêsveto božje tilo,
Mi te slatko vsi molimo!

sacramentum — i genitori genitoque! Molitva, što ju dva dijaka mole, prijevod je iz latinske molitve: Panem de coelo praestitisti eis, alleluia, — omne delectamentum in se habentem, alleluia! — Sve se to još i danas pjeva na Tijelovo.

Tekst ove treće pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 120. (fra Matije Zadranina) sa lista 63.-b. i 64.-a. iz 15. vijeka.

[1] Tekst je uzet iz Klimantovićeva rituala.

Zdravo, telo, božje blago,
Ko s' na križi bilo nago!
O Isuse, bože veli,
Ti se na nas' grišnih' smili!
Zdrav', Isuse, bože blagi,
A krstjanom' velė dragi,
Cić' nas' z neba pride doli
I krv' svoju za nas' proli!
Zdrav', Isuse, bože dragi,
Z bogom' ocem' velė slavni!
O preslavno božje Trojstvo
I jedino vse božastvo,
Ti pomiluj, ti nam' prosti,
Ki si jedan', a u Trojstvi,
Tebi slava i počtenje,
Našim' grihom' daj prošćenje!

5.

Molitve na verse[1] složene na poštene[2] gospodina Isukrsta[3] našega spasitela.

(Prva molitva.)*

Zdravo, sveto božje[4] tilo,
Ko si[5] za nas na križu bilo,
Svega svita spasenie[6]
O prislavno božje[4] tilo,
Svi te slatko sad molimo,
Da se na svit[7] ti smilueš!
Zdravo tilo, božje[4] blago,
Ko si na križu bilo nago
Za naše odkuplene.[8]
O Isuse, bože mili,
Na grišnike ti se smili,
Za koe pri(d)je[9] s neba doli!
Zdrav, Isuse, bože blagi,
I kršćanom[10] vele dragi,
Koe na križu ti odkupi
Za grišnike pride doli
I krv svoju za nas proli
Cića svoe velike lubavi[11]!
Zdrav, Isuse, bože pravni.[12]
Z bogom ocem u enoi[13] slavi
I z duhom[14] svetim u radosti:
O prislavno božje[4] Troistvo,
Koi[15] edino[16] est[16] bogatstvo[17],
Svi te skupno sad molimo,
Ti pomilui, ti nam prosti,
Koi si jedan[18] u troici,
Vik[19] koi ti pribivaš,[20]
Tebi slava i poštene,[21]
Nam grišnikom daj[22] prošćene,[23]
Ki kralueš[24] uvik, amen.

Druga molitva.**

Zdravo, tilo božje[1] sveto,
Koe[2] na križu bi propeto
Za naše spasenie!
Zdravo, tilo božê[3] sina
Isukrsta[4] gospodina,
Naše ufane[5] priveliko!
Zdravo, sveto slavno Troistvo,
Zdravo, sveto vične bogatstvo[6],
Primi naše ti molene![7]
Zdrav[8], Isuse, bože pravi.
Koi si s ocem u enoi[9] slavi,
Ti nam dai utišene![10]

---

* Ovu prvu pjesmu (molitvu) kao i četiri koje s'ijede, našao sam u dva rukopisa: a) u zborniku fra Antona De Pope (u akad. rukopisu I. a 45) od lista 24-b.—31.-a. i b) u akademijskom rukopisu IV. a. 121 od str. 7.—17. Svoj tekst sam uzeo iz drugoga rukopisa, a diferencije, koje se nalaze u prvom rukopisu, bilježim u bilješkama.

[1] verše. [2] na poštenje. [3] Isuh(rist)a. [4] božie [5] koi esi [6] spasenje. [7] na nas. [8] odkup'enje. [9] pride. [10] krstiênom. [11] ljubavi. [12] pravi. [13] jednoi. [14] i duhom. [15] ko. [16] edno e. [17] bogastvo [18] edan. [19] uvik. [20] prebivaš [21] poštenje [22] dai. [23] prošćenje [24] ki kraljueš.

** Tekst je opet uzet iz drugoga rukopisa, a diferencije, koje se nalaze u prvom rukopisu, bilježim u bilješkama.

[1] božie [2] ko [3] božiê. [4] Isuh ris)ta [5] ufanje [6] vične sveto bogadstvo. [7] mo-

Ti si hotijo[11] s neba prići.[12]
Ter se o(d) divice poroditi
Za naše sagrišene![13]
Ti si za nas hotijo[14] umriti
I krv tvoju[15] svetu proliti
Za naše odkuplene![16]
Ti si trpio[17] muku za nas,
Ti se sada smilui na nas.
Ti nam daj[18] odrišene![19]
Ti s' u(s)krsnuo[20] slavno mnogo,
Ti si vazda eno[21] z bogom.
Tebi slava i poštene![22]
Puče božji,[23] sad se moli,
Ponizivši glavu[24] doli,
Da primeš ti prošćene[25] ovdi!
Ti blaženi vika viku,
Ti nam podai raisku diku
I nebesko veselie, amen!

Tr(e)te[1] molitva.*

Zdrav, Isuse, sinu boga,
U tebi e kripost mnoga,
Ne ostavi puka tvoga,
Za koi hoti doli prići[2],
Priblaženu krv proliti
I nas k sebi pridružiti.
S učenici večeraše,
Smrt svoju navišćevaše,
Ter pitomo nih učaše.
U vrtu oca kad molaše,
Ter[3] te krv pobieše,
Želno k nemu uzdisaše,[4]
Ijuda pride k tebi onda,
Pozdravivši, polubivši tebe,
Izda za pineze[5], koe[6] te proda.
Viće na te učiniše,
Ter[3] se na te zgovoriše,
Napokon[7] te umoriše
K Pilatu ga[8] privedoše,
Da te propne, svi prosiše,
Pravdu, reku, primogoše.
Kad pri stupu sveza(n) staše,
Nikomu se ne prićaše
Nit se zlom obitaše[9].
Na kolina tad padahu
I tobom se svi rugahu,
Tvoju kripost er ne znahu.
Kad te križu privedoše,
U krvi svetoi vas ploviše.
Tužna maika ondi biše,
Koi se srce[10] raspadaše.
Od tužice[11] skončavaše[12]
I[13] od žalosti umiraše.
Kada na križu grubo staše,
Svih spasene tad želaše,
Zato piti tad prošaše.
»Sve j' svršeno!« kad[14] izusti,
Ocu se tad priporuči,
Duh blaženi pak[15] ispusti
Molimo te, moli za nas,
Ter potribno pomozi nas,
Jer[16] gospodin samo ti esi naš.
Tebi slava, tebi dika
Tebi hvala privelika,
Ka ne manka uvik[17] vika.
Amen!

Četvrta molitva.**

Zdrav, Isuse, gospodine,
U tebi su sve jistine,[1]
Slavno ti e tvoe ime!
Ti s' hotio s neba prići,[2]

---

lenje. [8] zdravo. [9] sa ocem u ednoi. [10] utišenie. [11] hotio. [12] priti. [13] sagrišenie. [14] hotil. [15] svoju. [16] odkupljenije [17] ti s' trpil [18] dai. [19] odrišenie sa dodatkom: »Tebi slava i poštenje!« [20] ti si uskrsnul. [21] jedno. [22] poštenje sa dodatkom: »Nam grišnikom dai prošćenje!« [23] božii. [24] pon ženo glave. [25] da pr meš oprošćenie

* Tekst je opet uzet iz drugoga rukopisa, a diferencije, koje se nalaze u prvom rukopisu, bilježim u bilješkama.

[1] treta. [2] priti. [3] tr. [4] uzdibaše. [5] pinezi. [6] ki. [7] i na kom [8] Pilatu te. [9] obitovaše. [10] serce. [11] u tužici. [12] skončevaše. [13] nema i. [14] kada. [15] tada. [16] er. [17] vavek.

** Tekst sam opet uzeo iz drugoga rukopisa, a diferencije, koje se nalaze u prvom rukopisu, bilježim u bilješkama.

U Mariju se uputiti,
Nas od griha odkupiti!
Zdrav, Isuse, koi si se smilovao,
Mnogi trud za nas podnio,[3]
Na ramenu križ nosio!
Zdrav, Isuse uzvišeni,
Mnogo za nas poniženi
I vele kruto izmučeni!
Zdrav, Isuse okruneni
I[4] vele za nas izraneni,
Svete prsi[5] otvoreni![6]
Zdrav, Isuse, svim[7] nam dragi,
Od grišnikov pomilovani,[8]
Ti nas tužne ne ostavi!
Zdrav, Isuse milosardni,[9]
Zuči i octa[10] napoeni,
Od židova umoreni!
Zdravo tilo božje[11] sveto,
Ko e za nas sve propeto,
Mrtvo s križa tad izneto![12]
Za prislatke tvoe rane,
Koe si priêo[13] po sve strane,
Ti pòmozi sve kršćane![14]
Za tvoe sveto porojene,[15]
Usliši ti naše sve molene,[16]
Jer smo tvoe mi stvorene![17]
Tebi slava i poštene,[18]
Ti si naše sve vesele,[19]
Daj[20] nam grišnikom odpušćene![21] Amen!

Peta molitva.*

Svi hvalimo gospodina,
Svega svita stvoritela[1],
Našega odkupitela![2]
Svak se klanaj, svak mu služi,
Ere je[4] bio za nas u tuzi
I ošće k tomu i umoren!
Svi ga štujući ne pristaimo,
Negovu muku razmišlaimo,
Za grišnike koju[4] podnijo.[5]
Svaki duh sada misli,
Svaki dobro ter promisli,
Tko[6] nas je[7] satvorijo[8],
Tere dobro svak procini,
Novi zakon kad učini,
Večerajući s učenici!
Kruh obrati u svoe tilo,
Ko e raspeto za nas bilo,
Nas hoteći[9] odkupiti!
Hti[10] nam lubav[11] ukaz(a)ti,
Kruh anjelski nam podati,
Koga slavi sve stvorene![12]
Meso pića, krv prisveta,
A lubavju[13] našom speta,
Zato nam se on ne brani!
Priima[14] edan, priimaju[15] mnozi,
Koliko edan toliko mnozi,
Al[16] priimleni[16] na mane ne dohodi!
Uzimlu dobri, uzimlu zli,[17]
Uzimlu mali, uzimlu veli,[18]
Ojme[19], da ne sve[20] ednako![21]
Tko pravedno primi nega,
Dostoên[22] je oni svega
I kralestva nebeskoga!
Nedostoino koi ga priima![14]
Osujene[23] sebi uzima,
Toga svak[24] da se čuva!
Zato sad ga svi molimo,
Ter[25] ga s plačem[25] svi prosimo,
Da od gr ha nas obrani!
Koga hvali sve stvorene,[27]
Tebi slava i poštene,[28]
Ki kralueš[29] uvike,[30] amen.

---

[1] istine. [2] priti. [3] priêo. [4] nema *i*. [5] svetie prisih. [6] odtvoreni. [7] sim [8] popljuvani. [9] milosrdni. [10] osta. [11] božie. [12] tada zneto. [13] priêl, [14] krstiêne [15] poroenje. [16] molenje. [17] stvorenije. [18] poštenje. [19] veselije. [20] dai. [21] odpušćenje

* Tekst sam opet uzeo iz drugoga rukopisa, diferencije, koje se nalaze u prvom rukopisu, bilježim u bilješkama.

[1] stvoritelê. [2] odkupitelê. [3] er e. [4] ku e. [5] podnio. [6] ko. [7] est [8] stvorio. [9] otijući. [10] htie. [11] ljubav. [12] tvorenje. [13] ljubavu e. [14] prima. [15] primaju. [16] a primleni. [17] uzimlju zali, uzimlju dobri. [18] uzimlju mali, uzimlju velici. [19] oime. [20] svi. [21] jednako. [22] dostoên. [23] osuenj(e). [24] svaki. [25] tr. [26] plačem. [27] stvorenje [28] poštenje. [29] kraljueš. [30] uvik.

IV.

Druge pjesme u slavu Isukrstu.

1.

Poi žel'no.

Zač' mi tužiš', d(u)še,
Iznemagajući dragostiju?
Pošli ljubav' po I(su)sa,
Da ostaneš' iscêlena s radostiju.
I kada ti pride, ljub'vom' se k nemu vedući,
Govori mu tako rekući:
Davori, ljubvo moê, I(su)se,
Ne hodi daleko ot mene,
Ere u sem' sl'znom' dolu,
Kako bes tebe vesel' biti mogu,
Moê edina ljubvo i dragosti,
Ki ispl'nueši vse žele
Tvoih čistih radosti,
Žel'no te dobro m(o)lju,
Ne othodi me.
Bes tebe u sem' žalost'nom' dolu,
Vola, ljubvo, ov'dê budi sa m'nom',
A vola me poimi tamo s tobom',
Ere m'nê bez' tebe biti,
Gore je[1] nego li umrêti,
A s tobom pl'teno umrêti
Mani slatko i' užiti.[2]
Ere ti esi moi život i dika,
Ki si lêpota onoga v(i)ka.
Hv(a)lite ljubav moju,
I(su)sa n(e)bo i zemla
I vse tvari, ki vse lêpo
Krasi svoimi dari,
Hv(a)lite gore, pola i vsa drêva,
Ere v(a)s' vsako lêto lêpo odêva
Hv(a)lête lêto s cvêtem'
I ptičice s žel'nêm' pêt'em',
I nada vse vinu hvali,
Ti č(love)č(e), prepodobna tvari.
Ere ti[3] preoblači tvoee tvari!

2.

Iman.

Isuse, slatka spomena,
Dajuć prava sarca veselê,
No svarha meda i svačesa
Nega slatka pribitia,
Niš se ne poe ugodneje,
Niš se ne sliša draženje,
Niš se ne misli sladčeje,
Neg te, Isuse, božji sine!
Isuse nadokajućih se,
Kol' mil esi prosećim te,
Kol' dobar išćućim te,
Da li što nahodećim te!
Ni jazik možet sloviti
Ni slovo istumačiti,
Kušuvac možet veriti,
Što est Isusa ljubiti!
Isuse, bud naše veselje,
Ki si buduće plaćenje
Va te budi naša slava
Po sva vazda vikov vika, Amen!

Tekst prve pjesme štampao je J. Vajs u Starinama u knjizi 31. prema pariškom kodeksu iz 15. vijeka na str. 274. i 275. [1] u V. će, što će biti pogriješno. [2] u V. ožiti, što će iti opet pogriješno. [3] ti = tebi; u V. ki, što će biti pogriješno.

Ova je druga pjesma uzeta iz oficija fra Dumeniga Zeca iz Kopra od godine 1753. sa lista 4.-a.

3.

Iman.

Isuse, kralu pričudni
I dobitniče privridni,
Sladki v'kus nezrečetelni
I vas esi želetelni,
Kad sarce naše pohaeš,
Tad mu istinu prosvitlaš,
Svita vašćinu ugrublêš
I vnutre ljubav zaviraš!
Isuse, sardac slajenje,
Vrutak živ, umov svetenje,
Premažei svako veselje
I svako naše želenje!
Isusa svi spoznavaite
Lubav negovu prašaite,
Isusa vruće išćaite,
Isčući vosplamlivaite!
Nas glas te, Isuse, da zvonit,
Naše ćudi te da izglaset,
Naša sarca te da ljubet
I sada i vazda i va veki, Amen!

4.

Iman.

Isuse, diko anjelska,
U uših slatka pesanka,
Va usteh slast meda pričudna,
U sarcu pitiê nebeska!
Ki te kušaju, gladujut,
Ki te piju, još žeejut,
A vozželi(t)te ne znajut,
Neg Isusa, koga lubljut!
O presladki moi Isuse,
Ufanje zdišuće duše,
Te išćut primile suze.
Te vapai misli vnutaršne!
Pribavai s nami, g(ospod)i,
I nas svitlostiju prosvitli,
Odagnavei magle misli,
Napuni vas svit sladosti!
Isuse, cvit maike dive
Lubav sladkosti našeje,
Tebi hvala, čast imena
I kralestvo blaženstviê, Amen!

V.

Pjesme u čast Majke Božje.

1.

Spasi, Marie, tvoih vernih,
Izbavi nas o(t) tug neizmernih,
Kimi Is(us), sin tvoi, priti,
Ne dai mu nas pogubiti!
Spomeni se, maiko diva,
Da te vsaka duša vziva,
Ka se kriva b(og)u čue,
Tebe maiku naklicue,
Nebo i z(e)mla na nas tuži,
Meč, glad, smrt nas vsud ukruži,
A uteć kamo nimamo,
Nere k' tebi, Marie, samo.
Smrt cić srdbe sinka tvoga
Luči draga od miloga.
Smrt prenagla vsud vojue,
Nikogare ne milue!
Jur v sirotstvi ditca cvile
Cić žestoke turske sile
A kudgode gdo putue,
Nad drazimi narikuje,

Ova je treća pjesma uzeta iz oficija fra Dumeniga Zeca iz Kopra od god. 1753. sa lista 4.-b. i 5.-a.

Ova je četvrta pjesma uzeta iz oficija fra Dumeniga Zeca iz Kopra od godine 1753. sa lista 11.-b. i 12.-a.

A meč oštri ta nas goni,
Nad glavu nam jure zvoni.
Mila gospe, jur smilui se,
Od nas daleč ne dili se.
Život strahom vsim nam gine
Kako i mraz od vrućine.
Ne dai vpasti v smrtne rane,
Kih smrt tako strašno žane,
Kako ovce k zakolenju
Takovi smo vsi mišlenju!
Pomoli se, maiko, sinu,
Sluge tvoe da ne zginu.
Znamo, gospe, da smo krivi,
Ni dostoino, da smo živi,
Da mi ne, ča dostoimo,
Da milosti tvoe prosimo!
Ne dai, divo, b(o)žê mati,
Tako tužne nas skončati.
Mi nimamo va č ufati
Nere va te, božê mati.
Pri tom s(ve)tom ovom domu
Mnogimi čudi preslavlenomu,
Gdi j' tva milost mnozim dana,
I nam budi darovana.
O Marie, kruno svetih,
I ufanije grešnih spetih,
Molimo te, usliši nas,
Grihov i tug izbavi (nas)!

2.

M(a)riina pês(an).

O M(a)riê, b(o)žiê mati,
Svoju m(i)l(o)st' rači dati,
Dai se grêhov' pokaêti
I s' anđ(e)li pored' stati.
Ti si d(a)n(a)s' prosl(a)vlena
I ot b(og)a okrunena,
Ti si n(e)b(e)ska kralica,
Ti si naša pomoć'nica,
Ti si b(og)a porodila,
Ti si d'êvla pobêdila,
Ti si n(e)b(e)s(a) otvorila,
Gnêv' si b(o)ži ukrotila
Na n(e)b(o) si z'višena
I vsêh' više postavlena.
Veseli se kral' nebeski,
Veseli se dvor' anđ(e)lski.
S' s(i)n(o)m' tvoim' pored' stoiš',
Nega m(i)l(o)st' vol'no dêliš'.
On' te ljubi i posluša,
Ar' si ti š' nim' ed'na d(u)ša.
On vse hoće, ča ti hoćeš',
Gospoê si i vse moreš'.
Ti [si][1] n(a)s stvori sebê sluge,
Iz'b(a)vi n(a)s' vêčne tuge.

Am(e)n'.

3

Šekvencija blažene gospoje.*

O Marija, božja mati,
Tvoju milost k nam' obrati
Daj se grihov pokajati
I z dobrimi porêd stati.
Ti si danas' proslavljena,
Od boga si okrunjena,
Ti s' nebeska cesarica,
Ti si naša pomoćnica,
Ti si boga porodila,
Gnev si božiji ukrotila,
Ti si nebo otvorila,
Ti si vas svit prosvitlila.
Veselit se kralj' nebeski.
Radujet se hor' anjelski.

Tekst ove prve pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 120. (fra Matija Zadranina) sa lista 64. iz 15. vijeka.

Tekst ove druge pjesme uzet je iz kodeksa, koji se čuva u pariškoj Narodnoj biblioteci među slavenskim spomenicima pod br. 11. po prijepisu Jos. Vajsa (isp. Starine XXXI. str. 266.) iz 15. vijeka.

[1] suvišna riječ u rukopisu.

* Tekst je uzet iz Klimantovićeva rituala.

Na nebo si ponesena,
Vsih si više posajena,
Sa sinkom tvojim' pored sidiš,
Njegovu milost voljno diliš.
On te ljubi i posluša,
Jer si ti š njim' jedna duša,
Vse on' hoće, ča ti hoćeš'
Gospoja si i vse moreš'.
Ti nas' primi sebi sluge,
Izbavi nas' vēčne tuge.
Da budemo v tvojej vlasti,
Privedi nas v rajske slasti! Amen

4.

Veseli se, družbo anjelska,
I skupšćina sva nebeska,
Veselite se, svi kršćane
Po četire svita strane,
Jer e danas blagdan sveti,
Anjel z neba kad prileti,
Ter pozdravi divu svetu
V slavnom gradu Nazaratu.
Sina božiê ov dan isti
U pustini noi navisti,
Govoreći: »Zdrava budi,
»O Marie, vazda i svudi,
»Milosti si bože puna,
»Svih divoêk, ka si kruna,
»Gospodin je s tobom vas vik,
»B(og) cesar večni ter vsemogi.
»Meju ženami ti si blažena,
»Niednim grihom podložena.
»Pri bogu si milost našla,
»Er si svitlošću sve nadašla.
»Ovo začet oćeš sina
»I svih rodit gospodina,
»Isusom ćeš zvati nega,
»A biti će velik sin višnago.
»Duh će sveti u te priti,
»Zgoru kripost obseniti.
»Po ta put ćeš ti začeti
»Sina, ki se hoće zvati
»Sin presveti oca boga,
»Krala i tvorca vsemogoga.
»Ovo sveta oš vladika,
»Elizabeta tva bližika,
»Zače sina u starosti
»Božja dara po milosti,
»Ka se zoviše svud neplodna,
»Šest mesecii da i' prisobna!

5.

Iman.

Staše mati bolezniva
Poli križa sva plačiva,
Kadi sinak visaše,
Čiju dušu uzdišuću
Žalujuću i boleću
Oštri mač prohoêše.
Okol tužna i žalostna
Biše ona blagoslovna
Maika jedinorodienoga.
A želaše i bolaše
Mila maika, kad gledaše
Muke sina privridna.
I človik ne bi se plakal,
Maiku Karstu kad bi gledal
U toliku mučenju!
Ki se ne može požaliti
Karsta maiku prosmotriti
Svoim sinom boleću,
Radi svoga roda grisih
Vidi Isusa u pedipsih,

Tekst ove četvrte pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 141 (Fatevićeva zbornika) sa lista 74.-b. i 75.-a. iz 17. vijeka. Pjesma izgleda kao da je na kraju krnja

Tekst ove pete pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 108. sa lista 1. (iz 18. vijeka iz Parvića). Tekst se je ove pjesme sačuvao još u ova četiri rukopisa: a) u brevijaru, koji se čuva u Vatikanskoj knjižnici u Rimu pod signaturom Mus. Borg. P. F. L. VII. illirico u slaveno-hrvatskom jeziku, b) u akad. rukopisu I. a 45. (u zborniku fra Antona de Pope) iz godine 1626 na listu 94. b. i 95., c) u rukopisu, koji se čuva u arhivu Franjevaca III. reda u Zadru od 14. listova iz 18. vijeka i d) u akad. ruko-

Ter podložna bičenju.
Vidi svoga slatka sina
Umiruća, zapušćena,
Kada dušu izdahnu!
Nu sad, maiko, zden(a)c ljubavi,
Stvori me čuti êkost boli,
Neka s tobom proplačem
I da srce moie zgara.
U ljublenju boga Karsta
Neka n'emu ugodimo! Amen.

6.

Iman.

Ovo stvori, sveta maiko,
Propetoga rane jako
Momu srcu[1] pritisni[2].
Ranenoga sina tvoga
Za me terpit[3] tol povolna[4]
Muke s manom razdili.
Stvori[5] me s tobom mil sužiti
Propetoga boliti,[6]
Dokle budem živiti,
Poli križa s tobom stati
I k tebi me združevati,
Tere s plačem želiti. Amen.

7.

Iman.

Divo devic plemenita,
Sad mi ne bud' žuhkovita,
Čin' me s tobom plakati,
Čin' me Karsta smrt[1] nositi,
Ter dilnika muke biti
I rane poštovati.
Stvori[2] me ranami raniti,
Stvori[2] me križem opoiti
I u karvi sinovli,
U plamenu da ne zgarem![3]
Divo, od tebe da sam branen[4]
Na on strašni dan sudni.
Karste, kad budem umriti,
Da(i) po maici meni priti
K palmi pridobivenja.[5]
Kada tilo bude umriti,
Čin' mi duši udiliti[6]
Raisku slavu veselja![7]

8.

Pisan svetoga Ambroza i Agustina privrnuta na hvalu slavne divice Marie, maike od milosti.

Tebe, maiko božê, hvalimo,
Tebe, Marijo, divico, opovidamo,
Tebe vičnega oca zaručnicu
Sva zemla postovala e,
Tebi svi anjeli i arhanjeli,
Tebi sve poglavice ponizno služe,
Tebi sva mogućstva i gorne kriposti,

---

pisu III. a. 13. (u zborniku fra Dumeniga Zeca iz Kopra u Istri od god. 1753.) na listu 21. — Pjesma je ova prijevod lat. sekvencije »Stabat mater dolorosa — juxta crucem lacrimosa« itd., koju je ispjevao Jakopone da Todi fraujevac († 1306.). Nastavlja se još u dva imna (himna), koji ovdje slijede.

Tekst ove šeste pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 108. sa lista 1. (iz 18. vijeka iz Parvića). Ova se pjesma još nalazi u rukopisu akademijskom III. a. 13. na listu 22. Diferencije su ove: [1] sarcu. [2] utisnu. [3] tarpit. [4] u rukopisu povolnê. [5] stvor'. [6] propetomu poboliti.

Tebi sva nebesa, gospodstva slušaju,
Tebi sva pristolê, kerubini i šerafini
Veseleći se prid tobom su,
Tebi sve anjelsko stvorene
Ugodnim glasom vapiju:
Sveta, sveta, sveta,
Sveta Marijo, majko božê i divico,
Puna esu nebesa i zemla
Veličastva slave ploda utrobe tvoe!
Tebe slavni apostolski hor
Stvoritela maiku zaedno hvali,
Tebe hvaleni broi prorokovah divicu
Boga porajajuću navišćue,
Tebe mučenikovah blaženie mnoštvo
Isukrstovu mater slavi.
Tebe slavni skup ispovidnika
S(ve)toga troistva kuću zove.
Tebe lubezno kolo divica svetih
Tvoga divičanstva i poniženstva priliku pripoviđa.
Tebe vas nebeski dvor nebesa kralicu štue.
Tebe po svemu svitu
Sveta crikva zazivajući posvećue,
Tebe svetu i ošće slatku i dobrostivu.
Ti si anjelska gospoê,
Ti si raê vrata
Ti skala kralestva nebeskoga,
Ti si krala slave pribivališće,
Ti si plavčica dobrote i milosti,
Ti si vrutak milosrdê,
Ti si utočišće grišnikah,
Ti si mati spasitela,
Ti si na oslobojene izagnatoga č(lovi)ka,
Sina božjega primila si u srce,
Po tebi dobivši nepriêtela staroga
Jesu otvorena virnim kralestva nebeska,
Ti (s) sinom sidiš u slavi oca,
Ti nega moli, o gospojo,
Koi nas suditi ima doći.
Tebe dakle prosimo slugami tvoim pomoć,
Koi dragon krvju sina tvoga odkupleni esmo.
Vična učini, dobrostiva divico Marijo,
Slugami tvoim slavom se platiti.
Spasi naš puk, sluge tvoe, gospojo,

Tekst ove sedme pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 108. str. 9. (iz 18. v. iz Parvića). Ova se pjesma nalazi jošte u akad. rukopisu III. a. 13. na listu 27. b. Diferencije su ove: [1] smart. [2] stvor'. [3] izgaram. [4] branen da sam. [5] pridobiti. [6] podiliti, [7] veseliê.

Tekst ove osme pjesme uzet je iz akadem. rukopisa IV. a. 121. str. 38.– 41.

Da budemo dilnici bašćine tvoe
I vladai nas u istini tē u vike
Po sve dni, o gospojo Marijo,
Tebe pozdravlamo
I hvaliti tebe želimo u vike
Bogolubno i glasom.
Dostoi se, slatka Mariio,
Sada i vazda brez pomankana sahraniti,
Smilui se nami, dobrostiva,
Smilui se nami,
Da bude milosrdje tvoe veliko s nami,
Zašto u tebe, Mario, ufamo,
Da nas oslobodiš u vike!

9.

Iman.

Staše maika bolezniva
Poli križa sva plačliva,
Kada sinak visaše,
Čiju dušu uzdišuću,
Žalujuću i boleću
Oštri meč prohaêše.
Okol tužna i žalosna
Biše ona blagoslovna
Maika jedinoroenoga,
Ka želêše i bolêše,
Mila maika kad gledaše
Muke sina privridna.
Ki človik ne bi se plakal,
Maiku Karsta kad bi gledal
U tolikom mučenju.
Ki se ne može požaliti.
Karsta maiku prosmotriti
Svoim sinom boleću.
Radi svoga roda grisih
Vidi Isusa u pedipsih,
Ter podložna bičenju,
Vidi svoga slatka sina
Umiruća zapušćena
Kad dušu izdahnu!
Nu sad, maiko, zdenac lubavi
Stvor' me čuti êkost boli,
Neka s tobom proplačem.
Čin', da sarce mne zgara
U ljubleniju boga Krsta,
Neka nemu ugodim! Amen.

VI.

Pjesme u čast drugim svecima.

1.

Pê(sa)n' s(ve)t(a)go Jurê. Poi ljudem' razum'no.

V' ime I(su)sa Nazaranina,
Ki nêma nig'dēr takmenika
I vsêh' s(ve)tih' i s(ve)t(a)go Jurē kon'nika,
Hoćete li ljudi slišati ot sego vēka,

Ova je deveta pjesma uzeta iz oficija fra Dumeniga Zeca iz Kopra od godine 1753. sa lista 21. Ovaj je tekst štampam pored onoga pod br. 5.

Tekst ove prve pjesme uzet je iz pariškoga kodeksa br. 11. po prijepisu Josipa

Da v(a)m' poju pês'n ot s(ve)t(a)go Đeor'điê kon'nika!
Kda se s(ve)ti Jurai s' drakunom' r'vaše.
Kralevu hćer ot s'mr'ti iz'b(a)vlaše.
S(ve)ti Jurai v Kapadocii rođen' bêše,
Pleminito g(ospo)d'stvo on' imêše
Ot dvêju na deste lêtu mud'r' slovêše,
Pasanoga viteza ga postaviše.
S(ve)ti Đeor'điê poče pole udr'žati,
K(a)ko ini vitezi brum'no se r'vati.
S(ve)ti Đeordiê poče tako reći:
»K sego svêta r'vanê ne ću teći!«
Bol'ša mu pamet' poče prihoditi,
V tue strane on' se otpravlaše,
K Solinu gradu on se približaše.
A onomu gradu drakun' vele zla činaše,
Ere onomu gradu bliz' ezero postavleno b(ê)še.
Iz' ezera drakun' ishaêše,
A ognenim' plamikom' dihaše,
A ogan' mu smradom' vonaše,
Ot onogo smrada vele ljudi goniše.
Bes' čisla ih z'gubi drakun' hudi.
Kral' s vlasteli poče tako većati:
»Učinêmo drakunu po d'voe dobit'ka dati,
»Da budet' dobitak' pri ezerê stati,
»Požr'v ga, drakun' budet se vraćati!«
Vladan'e vas' dobitak' *strati*,
Ošće kral' s vlasteli poče većati:
»Učinêmo žrêbi metati,
»Komu žrêbi skočiše, bez' dvoine ga drakunu dati,
»Bez' dvoine ga drakun' iz'êdêše!«
Bez dvoine kralju žrêbi iskočiše.
Kral' ed'nu ćer vele lêpu imêše,
Ošće veće dêt'ce ne imêše.
Kral' im' se umileno poče *moliti*:
»V'z'mête zl(a)to i srebro neiz'rečito,
»Učinête moei h'ćeri smr't' prostiti!«
Vlastele mu rekoše tako:
»G(ospodi)ne, to ne ćemo učiniti!«
Ošće im' se kral' umileno poče m(o)liti:
»Učinête mi s' moju h'ćer'ju do osam' d(a)n' stati,
»Da se budevê na ed'no plakati!«
Vlast(el)e mu učiniše otpustiti,
Da nju poče napravlati,
Kako da bi ju za muž' dati.
Osam' d(a)n' se poče ispl'nevati,
G(ospo)dič'na poide sama k' ezeru stati.

Vajsa. [1] Vajs prepisao vs'dê, što mi se čini pogriješno. [2] U Vajsa potresnêše, što će biti valjda štamparska pogriješka. [3] U Vajsa pobodêše.

Vsi ljudi potekoše po mirêh' gledati,
Kuda hoće g(ospo)dič'na ot drakuna smr't' prieti.
Veliko čudo stvori b(o)g' poslati,
S(ve)t(a)go Jurê stvori prihaêti.
»Čto si prišla, g(ospo)dič'na, sama z'dê stati?«
On' e poče tiho uprašati,
A ona mu poče poč'teno otgovarati:
»G(ospodi)ne, drakuna mi e s'dê[1] čekati,
»Ot nega mi e straš'nu semr't' prieti.
»Oimê, moi g(ospo)d(i)ne, učini se ot suda otdêliti,
»Obêju naju hoće drakun požrêti!«
S(ve)ti Jurai poče tako reći:
»Ne mozi se, g(ospo)dič'na, boêti!«
V tom časê drakun' iz' ezera se is'klonaše,
S(ve)ti Jurai ga zagledaše.
Znameniem' s(ve)t(a)go križa on' se z'namenaše,
Šćita i sulice rukama potresiêše,[2]
Tr' drakuna v g'rlo pobodiêše[3].

2.

(Pjesma o sv. Mihajlu.)

Mihaile preb(la)ž(e)ni,
Ti ot n(a)s vse zlo otrini,
Ti si sl(a)va vsega grada,
Ti obarui stara i mlada.
Rados'tna te mi sl(a)vimo,
Ar' te sl(a)vna v'z'da vêmo.
Ot b(og)a n(a)m' dara prosiš,
Dobre d(u)še k b(og)u nosiš'.
Anđ(e)lski si voevoda,
Ar' ti b(og)' tu oblast' poda.
Tebe čtuju k(a)ko kneza,
Ar' ti prvo d'êvla sveza,
Ki se b(og)u protivlaše
I na buri stol' stavlaše,
Reče: »Ê oću tu sêdêti
»I tak'men' hoću b(og)u biti!«
Misal te hoće pogubiti,
Mihail' hoće na te priti.
To gre vitez b(o)ž'e sile,
Vrzi, d'êvle, svoe vile,
Otpasti hoće tvoga roga,
Ne premoreš' nigdar' b(og)a.
Gda se vois'ke vse slegoše,
Dobri zale nad'segoše.
An'đ(e)li se veseliše,
K'da d'êvla premogoše.
Dobri z b(o)gom prebivahu,[1]
Zli nazad' ustupahu.
G'do raspudi d'êvle sile,
Ar'h(an)đ(e)le Mihaile?
Anđ(e)li vsi r'vaše,
A misal' im' razno staše.
Drakun' s n(e)ba v' tmu s'pade
Ne prudet' mu s b(ogo)m' svade
Vsi, ki se k nemu prikloniše,
Na vrat' za nim' poletêše
I v propasti se rastekoše.

Tekst ove druge pjesme uzet je iz pariškoga kodeksa br. 1. po prijepisu Josipa Vajsa (isp. Starine XXXI. str. 273. i 274.).

[1] U rukopisu pogriješno: *probivahu*.

3.

Pesan od s(veto)ga Andrië, kako se štie po Mateju na pog(lavlju) 4.

Hodeć Isus polak mora
Imenovano(ga) galileiskoga,
Ter dva brata vidi rodjena.
Ovo esu jn'im jimenima:
Petar Andrii, brati pravi,
Kako pismo nam jih pravi.
Metajuć u more mriže,
Ter se k n'im Isus približe,
Začto bihu oni ribari
I od plavi jn'ih mornari,
Obloviti nastoëhu,
Svoe mriže utapahu.
I reče jn'im: »Hote s manu,
»Ostavite sve na stranu,
»Činit ću vas ljudski lovci
»I jn'ih dušah dragih momci!«
Tudie mriže ostaviše,
A Isusa oni slidiše,
Jn'ega ime spovidahu
I narodom kazovahu,
Da jest Mesiё poslan od boga
·Za činiti čuda mnoga.
To svidoči Andrii Petru,
Kad ga dopela k svomu meštru.
Do smarti ga oni slidihu
I karv svoju još prolihu,
Kako Andrii u Akaju,
Kadi boga ne znavahu
Europu pokle proide,
U Epir pak potle doide
I Trakiju još odviše,
Tako sveti Andrii hotiše
Meštra svoga pripovidat,
A idole pogarjivat,
Da su vrazi a ne bozi,
Cića toga da ginu mnozi.
Paka doide u Akaju
Pripovidat k pobolšanju.
Zasliša ga Égeato,
Začudi se mnogo na to,
Ter govori tad Andriju
Z' svoju prokletu slipariju,
Jn'ega bogi da poštue,
A Isusa zatajuje.
Andrii reče Egeatu:
»Ne hoćeš me u propast taku,
»Ja častim boga svemogoga
»I u Trojici jedinoga,
»Ki est pravi bog jedini,
»Ter ti s tvoimi me ne hini,
»Koga častim na oltaru,
»Prikažujuć s(ve)tu žartvu!«
Egeato čut ne more,
Zatvori n'ega u zatvore,
U tamnicu zatvori ga,
Dokle paka osudi ga.
Osudi ga pribit k' križu,
Zač mu jadi dušu rižu,
Da ga živa već ne čue,
Neka mirno odpušue.
Andrij sveti križ uzrivši,
Ovo k' n'emu govorivši:
»Zdrav, predragi s(ve)ti križu,
»K' tebi ja se sad približu,
»Primi mene učenika
»Za onoga, ki biše visil tutika,
Isukarst moi meštar dragi,
Ki biše bog i človik pravi!«
Tu na n'emu dva dni živiše
I još ž' n'ega pak učiše,
Da svetu veru ne zabudu,
Paka u raju neka budu.
Oddili se duša presveta
Od n'egova tela propeta,
Tere poide u dike slavne
Za po sve vike u vika. Amen!

Ova je treća pjesma prepisana iz knjižice žakna Matija Kraljića iz Dubašnice na otoku Krka od god. 1741. sa lista 4. a.–6. b, koja se čuva u arkivu Jugosl. akademije pod signaturom I. a. 14.

4.

Versi svete Katarine divice i mučenice.

Slište dobro, sve divice,
Isusove zaručnice,
Tešku muku Katarine
Rad lubavi prave vire
Isukarsta g(ospodi)na,
Jedinoga boga sina,
Jere ju on sebi obra,
Koi svita griha obra
Još za svoju zaručnicu
I vernu naslidnicu,
Jer je za se on zaruči
I od svita već odluči.
Parstenova Katarinu,
Zaručnicu svoju divnu.
I tako joj Isus reče,
Kada prida nj kleče:
»Primi sada parsten ovi,
»Zaručnica ter se zovi
»I pribivaj ti divica
»Uvik moja zaručnica.
»Parsten ovi tebi kaže,
»Tvojoj viri čini straže,
»Da drugoga zaručnika
»Ne poželiš u vik vika.
»Čuvaj, Kate. uvik virno,
»Dokle pride vrime pirno.
»O divico plemenita,
»U tom budi stanovita,
»Ako mene ne zabudeš,
»Ter me virno čekat budeš,
»Vazda hoću s tobom stati
»U svemu te pomagati,
»Što ti bude tribovati,
»Odmah ću ti svaka dati.
»Kad te tuge obnevole,
»Ovoga svita i nevolje,
»Onda hoću po te doći,
»Jer ćeš s manom poći gori
»U nebeske slavne dvore,
»U anjelske svete hore,
»Gdi će uvik tvoja mladost
»Uživati moju radost!«
Tada Kate umiljeno
Odgovori poniženo:
»Hvala tebi na milosti,
»Gospodine od svitlosti,
»Koji mene službenicu
»Sad učini zaručnicu
»I od svita himbenoga
»Ljubav sarca dignu moga.
»Štogod sarce moje prosi,
»To mi tvoja ljubav nosi.
»Jošće samo ovo prosim,
»Kada sveti parsten nosim,
»Kad ćeš po me opet doći,
»Ter ću s tobom gori poći
»U nebeske slavne dvore,
»Gdi se umrit već ne more!«
Tada Isus odgovori:
»Nije vrime poći gori,
»Neg na svitu jošće biti,
»Tere mnoge obratiti,
»Da poznaju pravoga boga
»U trojici svemogoga
»I idole oboriti
»I karv svoju još proliti.
»Onda hoćeš bit virnica
»Moja prava zaručnica,
»Jer je ovo tvoja dika
»Zaručnika bit prilika,
»Koji svoju karv prolivši,
»Svita grihe on dignuvši,
»Zato imaš karv proliti,
»Jer će mnogi raj dobiti.
»Ja ću s tobom vazda biti,
»Gdi me budeš ti želiti.
»Sad ostani jur u miru,
»Ter razširi moju viru
»Prid cesarom i prid bani
»I nihovimi kapitani!«

Ova je četvrta pjesma prepisana iz knjižice žakna Matija Kraljića iz Dubašnice na otoku Kiku od god. 1741. sa lista 6. b.—8. b. Prvih osam stihova napisao je glagolskim pismenima i hrvatskim pravopisom, a od 9.—80. stiha latinskim slovima i talijanskim pravopisom.

5.

Gdi j' Abram veliki, slavni patriêrka,
Koga jime slove vazda bres pristanka?
Gdi j' Isak prislavni, komu b(og) dopusti
Dragu sinu svomu b(lagos)l(o)v podati
Pčenicom i vinom i ulem obilno,
Od sarca pravoga bi mu govoreno?
A Êkov kadi e patriêrka slavni?
Od vičnega b(og)a biše izabrani.
Bo(g) ga za jistinu Izr(a)jlom zazva
I puk izr(a)jlski iz nega se nazva,
A Mojzes slavni, ki zakon obsluži
10 zapovidi kako sluga b(o)ži,
David umileni, ki drag b(og)u biše,
On lubav u sarcu k vičnemu jimiše.
Gdi e kral Solomun napunen mudrosti?
Kada tempal zida, bog mu da m(ilost)i.
Kadi e Apšalon, cvitak od mladosti,
Ki vlasi imiše vele lipi dosti?
A kadi e Sanson êkosti velike?
Za jisto na svitu ne biše tolike.
Gdi j' Šaul kral hrabren u êkosti?
Od puka svoega bi poštovan dosti.
Kadi e Jonata, koga svak lublaše,
Ki Davidu vele dobra hotiêše?
Gdi e Arištotil velike mudrosti?
Kako kaže pismo vele lipo dosti.
Gdi e Alekšandro velik i mogući?
Koga slava biše po svitu slovući.
Gdi su plemeniti i vele bogati?
Svih tužna nevolna smart j(i)h hti zatarti.

6.

Iman.

Divo slavna božiê
Za nas Apoloniê
Zlivai molbe gospodinu,
Da odnese svu škodlivu,
Da ne grihov radi zlobi
Mučeni smo zubne boli,
Nego zdravl'em glavnim
Slavimo se i tilovnim! Amen.

Ova je peta pjesma prepisana iz glagolskoga rukopisa od god. 1638., koji se čuva u arhivu Jugosl akademije pod signaturom IV. a. 96. sa lista 18. a.

Ova je šesta pjesma uzeta iz oficija fra Dumeniga Zeca iz Kopra od g. 1753. sa lista 97, a pjevala se uz molitvu protiv zubobolje.

VII.

Pogrebne pjesme.

1.

Ova je gredući po mrtvaca.

Plačnu pêsan', bratja, vspojmo,
V kući brata mrtva pojmo.
Hiža njegova vsa sad cvili,
Jer se ž njeje mrtav' dili,
Čeljad' njegova vsa je plačna,
Jer' je njega hiža lačna.
Vsi se v tamno ruho oblače,
Jer ga mrtva s hiže zvlače.
Bližike su vsi sabrani,
Jer su na plač' taman' zvani.
Prijatelji glasom' ja(v)ču,
Bližike se grozno plaču.
Sada ga vsaki glasom zove,
On se nigdar' ne ozove.
Susedi se plačno tuže,
Jer ga v tamnu hižu druže.
Njegova hiža grob, ki smrdi,
Zato vsim se ljudem grdi.
Kumi i bratja hižu rêše,
Njegovo blago sebi vzeše.
Oboji zalim' komesarom'
Kvartom' daju, vzimlju starom'.
Gdo im' svoje priporuči,
Kasno dušu iz muk' zruči.
Dragi brate, zlo lêžiši,
Ni čuješi ni vidiši.
Vstani, pusti hižu ovu,
Zač te tvoji starji zovu.
Hiža, v ku greši, puna je praha,
V njoj je družba britka straha,
Golê glave, suhi gnjati
Okolo tebê hote stati.
Ja vas' molim' bratju moju,
Požalujte tugu moju,
Porazi me božija sila,
Položite me na nosila,
Telo mi v zemlju položite,
Za me boga pomolite,
Da mi prosti moji grisi,
Na sudnji dan' da me vskrisi.
Amen.

2.

Šekvencija na sprovodu.

Bratja, brata sprovodimo,
Za nj se bogu pomolimo.
Primi, bože, v nebeska vrata
Dušu ovoga našega brata.[1]
Mi se tebi za nj molimo,
Jerê za njim'[2] vsi bolimo.[3]
Primi, bože, v tvoji uši,
Prosti grisi njega duši!
O Marija[4], božija mati,
Ti mu ne daj v mukah'[5] stati,
Ti ga ne daj grihu[6] strti!
Izbavi ga vêčne[7] smrti.
Arhanjele[8] Mihovile[8],
Izbavi ga djavlje silê,[9]
Ti mu primi dušu[10] danas,
I bogu se moli za nas!
Krstitelju sveti Ivane[11],
Izbavi ga vêčne rane!
On' je pravo služil[12] tebi,
Ti ga sada primi[13] k sebi!

Tekst ove prve pjesme uzet je iz Klimantovićeva rituala.

Tekst ove druge šekvencije uzet je iz Klimantovićeva rituala. Istu šekvenciju štampao je Vajs u »Starinama« u knjizi 31. od str. 268.—269., a nalazi se još u akademijskom rukopisu IV. a. 92. (iz 15. vijeka). Diferencije su ove (Vajsovo izdanje označujem slovom V, a onaj akad. rukopis slovom A): [1] 3. i 4. stih glasi u Vajsa (V.): »B(ož)e, v n(e)b(e)ska vrata — primi d(u)šu sega brata«, a u akad. rukupisu IV. a. 92. (A.): »Primi, b(ož)e, v tvoe uši, — prosti grisi nega d(u)ši«, koji se stihovi nalaze u

O Frančisko, oče sveti,
Ti ga ne daj grihom[14] speti.
Pomoli se ti za nj bogu,[15]
Tvoje rane[16] velê mogu!
Apustole, sveti Petrê.
Naš pastiru i naš meštrê,
Ti si ključar božje vlasti[17],
Ne uliši[18] ga rajske slasti!
I vsi sveti učenici.[19]
I vsi božji mučenici,
Umolite na' vo boga,
Da ga prime kako svoga!
I vsi sveti apustoli,
Ki sidite o božjem stoli,
Uslišite naši glase,
Molite boga, da ga spase!

3.

Šekvencija nad grobom', kada telo v grob' položet'.

Tu[1] mislimo, bratja[2], ča smo.
Razumijmo[3], zemlja[4] da smo.
Slast' i dika tvoga tila[5]
Hoćet' biti zemlja gnjila.[6]
Kako naše telo zgine,[7]
Tako naša slava mine.[8]
Grišnici[9] se teško hine,
To vidêći[10], ki zlo čine.
Tu vidimo njegovo tilo[11]
Hoće biti skoro gnjilo[12],
Pak će malo dan' isteći[13]
Sami ćemo[14] tako lêći[15].
Vijmo[16] skazan' prêd'[17] očima,
Zanosi nas' smrtna pina.[18]
Smrt nam'[19] hoće skoro priti,
Ne more nas to grišiti[20]
Smrt nam[21] nosi oštru[22] kosu,
Odpasti je s licem nosu[23]
Ocivet se[24] naši zubi,
Ležati ćemo tamni, grubi,[25]
Ognjiti hote[26] naši skuti
Ostati hote goli žjuti[27]
Smrt nas, bratja, moćno žanje[28]
A mi lizli[29] nišće manje.[30]
Kad[31] človika[32] smrt[33] postigne,
Tad[34] od njega[35] vsak'pobigne[36]
Sam[37] ostane brez'[38] pomoći
V tamnom grobi, v hudoj noći,[39]
Vsega ti je ovdi ojti,[40]
Sama dela s tobom pojti.[41]
Zlo je tamo[42] grih[43] ponesti.[44]
Bolje se je ovdi otresti.[45]
Čemu ljubiš ov' svit',[46] brate,
Ki na semrt[47] mrzi na te?[48]
Žena i[49] dica[49], rod'[50] i mati
Ne dadu ti s tobom[51] stati,
Ostave te v tamnom grobi,[52]
Tvoje blago vazmu[53] sebi.
S tobom[54] ne bude nigdor blizu,[55]
Tvoje telo[56] črvi grizu.
Mrtvi ćemo vsi lêžati,[57]
Dokle rečet[58] bog' ustati.
Na sud' hoćeš[59] skoro[60] priti,
Iz grobov te vsi iziti.[61]
Anjeli te[62] zatrubiti,
Vsih' od[63] smrti probuditi.[64]
Vstati hote tada tila,[65]
Ka su sada moćno gnjila.[66]
Truba trubi božija straha:[67]
Nu vskrsnite, ljudi, s praha![68]

Klimantovića kao 7. i 8. [2] A. ere po nem'. [3] U V. dolaze kao stihovi 5. i 6. Klimantovićevi 7. i 8., te glase: »Primi. b(ož)e, v tvori uši, — prosti grêhi nega d(u)ši«, dočim Klimantovićevi 5. i 6. stihovi dolaze u A. kao 7. i 8., te glase: »Mi se tebê za n' molimo, — are po nem' vsi bolimo«. [4] A. o Marie. [5] V. v mucê. [6] V. grêhu. [7] A. večne. [8] A O b(la)ž(e)ni i Mih(o)v(i)le. V. O b(la)ž(e)ni Mihaile. [9] A. i V. sile. [10] V. d(u)šu primi [11] A. nema ove riječi. [12] A. služil pravo. V. on' e služil pravo tebê [13] A. primi sada V. ti ga primi s'da k sebê. [14] A. grihu. V. grêhu. [15] A. ti se za nega moli b(og)u. V. ti se za n a)s' m(o)li b(o)gu. [16] V. rani. [17] V. vl'sti [18] A. ne liši ga. [19] stihovi od 29.—36 glase drukčije u A. i V, naime: i vsi s(ve)ti ap(usto)li — ki sêdite (A. sidite) v b(o)žiem' (A. b(o)žem') stolê (A. stoli), — uslišite naše gl(a)se, — vi stvorête, da se sp(a)se, — i v'si s(ve)ti mladên'ci — i v'si b(o)ži m(u)č(eni ci (ovoga stiha nema u A.) — i vsi b(o)ži učen(i)ci — um(o)lête na to b(og)a, — da ga prime kako svoga.

Kralj nebeski s neba[69] shodi,
Svoje[70] silê s' sobom'[71] vodi,
Od mrtvih[72] se probudite,
Vsi pred' boga postupite![73]
Poslušajte božja[74] suda,
Od[75] krivine i od'[75] bluda!
Otvoret se tada grobi,[76]
Misliti će[77] vsak' o sebi.[78]
Vsi[79] hoćemo oživiti.[80]
Duša s telom vazda[81] biti.
Stati[82] hote ljudi nazi[83],
Priti[84] hote s pakla vrazi,
Dēla[85] te se[86] vsa otkriti,[87]
Ne moći se nigder'[88] skriti.[89]
Bog će gnjivan' biti tada,[90]
Ki je vele krotak[91] sada[92]
Pravadnih će okrunati,[93]
A grišnih će ognju[94] dati.[95]
Tad se hoće vse poznati,[96]
Na čem'[97] hoće gdo ostati.
Pravadni budu božji sluge,[98]
Grišnikom[99] su vêčne[100] tuge.
Bože slavni,[101] bože blagi,
Da bi spasen naš brat dragi.
Ako v zemlju gredô tilo,[102]
Da bi duši dobro bilo.
Tvo(ja) milost, bože, budi,
Njegovu dušu[103] ne osudi.[104]
Ti si hotil za nas' umriti,[105]
Ti ga čini k sebi[106] priti! Amen.

Tekst ove treće šekvencije uzet je iz Klimantovićeva rituala. Osim toga štampao ju je prema pariškom kodeksu (iz 15. vijeka) J. Vajs u Starinama u 31. knjizi na strani 269.—271., a našao sam je jošte u akad. rukopisu IV. a. 92. (A.) na listu 131. a. i b. i akad. rukopisu IV. a. 66. (B.) na listu 1 a.—2 b. pod naslovom »Prva šekvencija na martvacu«. Diferencije jesu ove:

[1] B. nut. [2] V. (= Vajs) i A. bratê, B. bratjo. [3] V. razumêimo, A. razumiimo, B. razmislimo. [4] V. i A. z e)mla, B. zemla. [5] V. têla, B. tere slava tvoga tila. [6] V. i A. hoće biti kal' i gnila, B. hoće biti zemla gnila. [7] V. i A. tako n(a)še têlo (A. tilo) gine, B. kako naše tilo pogine. [8] B. izgine. [9] V. grêš'nici. [10] V. videće. [11] V. ki vidêše nega têlo, A i B. ko (B. to) vidimo nega (B. ovo) tilo. [12] V. i A. skoro hoće biti gnilo, B. ko će biti brzo gnilo. [13] V. malo hoće dni i'steći, A. paki malo d'ni isteći. [14] V. h'ćemo. [15] V. A. i B. leći. [16] V. vidmo, A. vimo. [17] V. i A. pred, B. prid. [18] V. plêna, A p'lina. [19] V. i A. na nas', B. smart nam hoće brzo priti. [20] V. grêšiti. [21] V. i A to smr't' (A. s'mrt'), B. smart nam. [22] V. os'tru. [23] V. i A. otpasti e (A. opasti e) s lica (A. z' lica) nosu, B. odpasti će lice s nosom. [24] V. ocêre se, A. ocire se, B očrniše. [25] V. vsi ležemo tam'ni v grobê, A. v'si ležimo (v')-tamni grobi, B. biti ćemo kruto grubi. [26] V. og'niti hote, A. i B. og'niti te [27] V. a ostati gnilai (?) šćuti, A. i B. ostati te goli šćuti (B. žnuti) [28] V i A. smr't' (A. smrt') nas', brat'ê, moćno žane, B. smart nas, braćo, gorko žane. [29] V. lêzli, B. lizli esmo. [30] V. nišće mane, A. ništar mane, B. ništa mane. [31] V. i A. kada. [32] B. čovika. [33] V. semr't', B. smart dostigne. [34] V. i A. tada. [35] V. ot nega. [36] V. pobêg'ne, B. odbigne. [37] B. san. [38] V. bes. [39] V. v tam'nê grobê, v tam(n ê noći, A. v' tam'ni grobi, v tam'ni noći, B. u tamnom grobu u škur(o)j noći. [40] V. vsega ti ov'dê oiti, B. sve je ovdi ostaviti. [41] V. i A. sama dêla s tobu (A. s tobom') poiti, B. sama dila sobom odniti. [42] B. sobon [43] V. grêh' [44] B. poniti. [45] V. i A. dobro bi se s'dê (A. z'di) otresti, B. bole ga se je ovde ispoviti. [46] V. sa svêt', A. si s'vit'. [47] V. na smr'ti, A. na sviti. [48] B. zač smart kruto hlepi na te. [49] V. dêt'ca, A. dit'ca. [50] B. vas rod. [51] V. s' sobu, A. s' sobom', B. sobon. [52] V. ostavi te o(ta)c', mati v grobê, A. ostave te sama v' grobi, B. stave u zemlu u škuri grobi. [53] V. v'z'mu k sebê, A. i B. uzmu. [54] V. tada, A. tad. [55] B. k tebi ne te, k tebi blizu. [56] V. têlo. B tilo. [57] V. i A. tako h'ćemo (A. ćemo) počivati, B. martvi ćemo mi ležati. [58] V. i A. reče, B. nam reče. [59] V. i A. hoće. [60] B. brzo. [61] V. i A. iz' grobov' e v'sim' iziti, B. martvi s grobo(v) svi iziti. [62] V. i A. hote. [63] V. i A. ot. [64] B. svih te martvih probuditi. [65] V. hoće biti tvoe têlo, A. vstati hoće tvoe tilo, B. stati hote onda tila. [66] V. i A. ako si e s'da (A. sada) gnilo, B. ka su sada vele gnila. [67] V., A. i B. trubla trubi b(o)žiê (A. b(o)žê, B. božja) straha. [68] V. vstanê e ljudi s kala, praha, A. ustanite, ljudi, s praha, B. stati hote ludi s praha. [69] V. s n(e)b(e)s'. [70] V. i A. višne [71] V. s' sobu, B. sobon. [72] V. i A. ot smr'ti, B. svi se martvi sprobudite. [73] A. pristupite, B. i prid boga postupite. [74] V. i A. poslušaite b(o)žiê (A. b(o)žê). [75] V. i A. ot. [76] V. otvore se s'da grobi, B. otvoriti te se tada grobi, u A manjkaju stihovi 57.—60. [77] V. hoće. [78] V. o sebê, B. svak o sebi. [79] B. svi. [80] V. oživêti. [81] V. s têlom' v'zda, B. s tilon vazda. [82] A. vstati.

4.

Šekvencija nad junakom mrtvim.

Nu pomisli, o čoviče,[1]
Smrt ti[2] roka ne odmiče,
Služi bogu dokle živeš,
Na sudnji dan da ne zgineš.[3]
Ne ufaj se nigdor' v mladost,[4]
Ni v umićstvo ni u starost[5]
Vsakoj riči smrt' je šestar'[6]
Svoj, luk nosi[7] i baleštar'.
Strile njeje britko[8] frče,
Vsi[9] likari ne izliče.
Zato mnoge majke cvilê,
Dušu s tila gda razdilê.[10]
Umriti se vsi[11] bojimo,
Ča bi dobro, ne činimo.[12]
Draga brat'ja, kad' umrêmo,
Pomislimo, kamo gremo.[13]
Ni obuću ni odiću
Ni nosimo s' sobom piću,[14]
Nerê[15] dušu grisi slidê,
A grišnici to ne vidê.

Vsih' vas' molim'[16] boga cića,
Prid' očima bud vam' svića.
To[17] vidite mladost moju,
Ne viste li[18], kako stoju?
Rad bih' mnoga vam' javiti,[19]
Da ne te mi dopustiti.[20]
U raji su vsa[21] veselja,
A v pakli su vsa[22] dreselja.
U raji su lipe časti,[23]
Od boga su velê slasti.[24]
Dobri z bogom' veselêt se,[25]
Zali v mukah' dreselêt se.[26]
U pakli[27] su zmije ljute
I paklêne muke krute,
V njem su mnozi svita kralji[28]
Cari i pape z gardinali[28]
U pakli[29] su silni[30] duke
I u njem su vêčne[31] muke,
Onamo[32] su silni knezi
I tržnici š njih[33] pinezi,

---

[83] V. na z(e'mli, B. luđi nazi. [84] B. dojti. [85] A. i B. dila [86] V. se hote. [87] B. sva odkriti. [88] V. k'de, A g'di. [89] B. ne mogu se nidir skriti. [90] V. b(og) hoće biti gnêvan' tada, A. b(og)' oće biti gnivan' tada, B. bog će srdit biti tada. [91] B krotak vele. [92] V. s'da. [93] B. okruniti [94] B. a grišnike ognu. [95] Sa stihom 66. svršava ova pjesma u rukopisu A. jer je iza lista 131. iščupan barem jedan list u ovom rukopisu, tako te i od ove pjesme manjka posljednjih 14 stihova. U Vajsa glase stihovi 67. i 68 : pšenicu hoće provêêti, slamu hoće og'nu dati. [96] V. tada se hoće razaz'nati, B. tad se hote svi poznati. [97] B. na čin. [98] V. slavno (? !) budu b(o)žie sluge, B. pravadni su božje sluge. [99] V. grêš'nikom' se (!), B. a grišnikom. [100] B vične. Iza stiha 72. dolazi u Vajsa bilješka: »tu položet' kami na gr(o)b'. [101] V dobri. [102] V. ako têlo k z(e)mli grede, B. ako u zemlu ide tilo, [103] V. nega d(u)še. [104] B. nega dušu ne zabudi [105] V. ti si hotêl' za n' umrêti, B. za nas došao si ti umriti. [106] V. stvori k sebê.

Tekst ove četvrte šekvencije uzet je iz Klimantovićeva rituala. Osim toga našao sam je u akad. rukopisu IV. a. 66. pod naslovom »Druga šekvencija« od lista 2. b. do 4. a. Diferencije ovoga potonjega rukopisa (iz god. 1729.) zabilježene su u ovim bilješkama:

[1] nut pomisli, o čoviče. [2] da smart. [3] ne izgineš. [4] u mladost. [5] ni umijstvo ni u jakost. [6] svakoj riči smart je meštar. [7] nosi svoj luk. [8] brzo. [9] ke svi. [10] duša s tila kad se dile. [11] svi. [12] to činimo. [13] stihovi 15. i 16. ne dolaze. [14] stihovi 17. i 18. glase: ne noseći ni odiću ni obuću — niti noseći sobom piću. [15] nego. [16] Ja vas molim. [17] ter. [18] vidite li. [19] povidati. [20] dopušćati. [21] u raju su sva. [22] a u paklu sva. [23] u raju su lipe slasti. [24] časti. [25] dobri u raju vesele se. [26] a zali u paklu dresele se. [27] u paklu. [28] u paklu su mnogi krali, — cesari, pape, grdinali. [29] u paklu. [30] silne. [31] i jimaju vične. [32] u paklu. [33] i trgovci, š njimi. [34] i redovnici vele mnozi — i vlastela i ubozi. [35] i biskupi i prlati. [36] mnogi. [37] stihovi 47. i 48. dolaze poslije stihova 49. i 50., te glase: U paklu su suci krivi, – zlo se na nib u paklu gnivi. [38] dijaci. [39] svaki. [40] i vladike i divice. [41] i sve zale redovnice. [42] svaka tužnim glasom viče. [43] mnogi redi. [44] za nihovi zali zledi. [45] u. [46] er. [47] tilo [48] svim je, braćo. [49] ne znamo, di. [50] vašon dušom pečalite. [51] zala dila ostavite. [52] hodite. [53] tilo mi u zemlu. [54] za me boga. [55] k. [56] molitvu bogu. [57] ne dolazi ova riječ. [58] uskrisi.

Vlastelê su i ubozi[34]
I rêdovnici velê mnozi,[34]
Biskupi su i perlati[35]
Popi mnozi i[36] zali fratri.
U pakli[29] su i rêmete,
Ki su bili zalê š'lete,
U pakli su sudci krivi,
Zlo se na njih' v pakli gnjivi.[37]
Onamo[29] su oholi d'jaci,[38]
Vsaki[39] tužnim' glasom ja(v)či.
U pakli[29] su i kraljice,
Vladike mnoge i vdovice,[40]
Onamo[29] su koludrice
I vse krive rêdovnice.[41]
U pakli[29] su manjurice,
Vsaka tužnim glasom kliče,[42]
Onamo[29] su od svita rêdi,[43]
To za svoje hude zledi.[44]
V[45] zalih' mukah' vsi[11] ti stoje,
Jer[46]' krašahu têlo[47] svoje.
Vsim je, brat'ja,[48] nam' umriti,
Da ne vimo, gdi[49] ćemo priti.
Našom dušom pečalimo,[50]
Huda dêla ostavimo,[51]
Ja vas' hoću pomoliti,
Račite[52] me sprovoditi,
Telo mi v zemlju[53] položite,
Bogu se za me[54] pomolite,
G[55] bogu gori pogledajte.
I molitvu[56] za me dajte,
Da mi bog'[57] prosti moji grisi,
Na sudnji dan' da me vskrisi![58]
Amen.

5.

Šekvencija nad' mladim junakom.

Bratja, v mladost[1] ne ufajte,
Na smrt'[2] vašu pomišljajte,[3]
Moju mladost'[4] vi vidite,
Boga za me[5] pomolite.
Tuge mi v[6] duši[6] oganj' nite,
Zač' pogiboh,[7] to vidite.
Ne m(n)ah' jošće sad[8] umriti,
Prem' bih' počal' ja živiti,[9]
Trs'ja hotih' ja saditi,
Blago mnogo mnjah' imiti.
Prijatelji ja bih'[10] našal'
V ljubav svitu vele zašal[11],
Tašćom slavom ja bih' zvišen,[12]
A sada sam' smrtju[13] ponižen',
Mladost, bratja,[14] silna[14] slipost',
Kamo pojdê[16] moja lipost'?
Velê oholo ja ushojah',
Jer se smrti[17] mlad ne bojah.'
Sada mladost moju zgubih,
Dobra dêla nebog' pustih,[17]
Iskrnjega[18] ja ne ljubih'[19]
Moju dušu grihom'[20] ubih.'
Moja družbo, ka si bila,
Nut pogledaj moga tila.
Moja rebra vsa ognjila,[21]
Zato plači, družbo mila.
Moji vlasi[22] opuznuli.
Oči su mi osunuli,[23]
Bela lica oplihnula,[24]
Vsa je lipost' pobignula.[25]
Bratjo moja, nu me pozrite,[26]
Od smrti[16] se spomenite.
Ovakvi vsi budete,[27]
Brzo ka mni vi pridête,[28]

Tekst je ove pete šekvencije uzet iz Klimantovićeva rituala. Osim toga našao sam je u akad. rukopisu IV. a. 66. pod naslovom »Treta šekvencia« od lista 4. a do 5. a. Diferencije jesu ove:

[1] braćo, u m adost. [2] smart. [3] promišlajte. [4] mlados. [5] za me boga. [6] duši. [7] poginuh. [8] ja. [9] pren bih poče sad živiti. [10] bi naša. [11] lubav velu svitu zaša. [12] tašćon slavon bih uzvišen. [13] a sada san vas. [14] naša slipa. [15] bi sada [16] smarti. [17] a dobra dila ja upušćih. [18] jiskrnega. [19] lubih. [20] grihon. [21] rebra su mi sva ognila. [22] vlasi su mi. [23] osinuli. [24] lica su mi oblidila. [25] lipota mi je poginula. [26] draga braćo, mene vijte. [27] biti ćete. [28] brzo k meni svi priti ćete. [29] vaše tilo otečete [30] sa mnom u greb vi ležete. [31] molin, braćo. [32] i privede u. [33] bože vični, ki sva vidiši. [34] muk.

Vašu mladost odtečete[29]
S m(a)nom v grobi vi lêžete.[30]
Molim', bratja,[31] vašu dragost,'
Molite boga za moju mladost',
Da bog' pogleda na moju mladost',
Ter me privede v[32] nebesku radost.'
Bože nebeski, ki vse viši,[33]
Moju dušu ne uliši,
Privedi me, gdi sam' sidiš,
Daj mi milost, ku ti diliš.
Ti me spasi, ter me varuj,
Od pakla me ti[34] obaruj!

Amen'.

6.

Šekvencija, pokle se zakopa človik'.

Plačimo[1] srcem i očima,
Pomislêći, gdi smo ninja,[2]
Paki kamo vsi idemo,[3]
Mi nevoljni[4] gdê[4] pridemo
Ili gdo nas tamo prime[5]
Va ono[6] naše teško vrime.
Nu[7] mislimo, čà će biti,
Gdi nam je tužnim skoro[8] priti.
Na' vom svitu ča se trudimo,[9]
Jednim' hipom'[10] vse[10] zgubimo,
Jer su slave[11] ovoga svita
Vele kratke[12] kako cvita.
Put je kratak', kim'[13] tečemo,
Na sudnji[14] dan ča rečemo.
Ovoga svita hoćemo diku,
Ter'[15] zginemo onomu viku.[16]
Čemu krasiš' tvoje tilo,
Ko će biti tamno, gnjilo,[17]
Od zemlje je i v zemlju idê,[18]
Kako naši oči vidê.
Ojme têlo, gdo te ljubi,[19]
On' nevoljnu[20] dušu zgubi.
Neboga duša pojdê s tela[21],
Ne noseći nego dêla.[22]
Dokle imaš[23] s telom[23] žitje.
Najdi sebi rajsko bitje.[24]
Gda se od svita sega ganeš,
Prid strašnim sudom gde pristaneš?[25]
Svet'[26] je ojti, tamo idêš,
Gdê po delih' tvojih primeš.[27]
Nu[7] mislimo o tom sada,
Ča će biti od nas' tada,
Gdi se telo[28] s prahom[29] smete,
A dêla[30] se skriti ne te.
Sudac' gnjivan grisi vidê,
Hoće da vse pravdom idê,[31]
Dobrim će rêći[32]: »Nu[7] pridite,
Život vêčni[33] vi primite!«[34]
Grišnim će[35] reći:[35] »Otidite
V oganj' vêčni[36] vi pojdite!«
Velika[37] tuga, oganj'[38] ljuti,[38]
Kamo tada naši puti!
Hoće grišnim tuga dojti,[39]
U pakal im' rêkut' pojti,[40]
Raj će dati pravadnikom'
Z bogom te biti viku vikom![41]

Amen.

Tekst ove šeste šekvencije uzet je iz Klimantovićeva rituala. Osim toga našao sam je u akad. rukopisu IV. a. 66 pod naslovom: »Četvrta šekvencija« od lista 5. a. do 6. a. Diferencije jesu ove:

[1] plačmo. [2] zanosi nas smartna pina. [3] jidemo. [4] nevolni, gdi. [5] prijme. [6] u' no. [7] nut. [8] brzo. [9] ča se ovdi mi trudimo [10] hipon sve. [11] jer e slava. [12] kratka. [13] kin. [14] sudni. [15] tere. [16] u onom svitu. [17] gnilo. [18] od zemle je u zemlu ide. [19] ojmeh, tilo, do te lubi. [20] nevolnu. [21] nevolna duša pojde s tila [22] dila. [23] jimaš s tilon [24] bite. [25] stihova 27. i 28. nema. [26] svit [27] i po dilih tvojih prijmeš. [28] ti'o. [29] s prahon. [30] dila. [31] hoće da se s pravdon ide. [32] dobrin rečet. [33] vični. [34] prijmite. [35] reče. [36] u ogan vični. [37] vela [38] ogan luti. [39] grišnikon će tuga doći. [40] u paka jin reku poći [41] z bogom biti uvike vikon.

7.

Šekvencija puku, pokle zakopaju človika.

Nu[1] poslušaj, božji puče,
Tere[2] postoj[2] sada muče!
Od' žalosti utišajte,[3]
Riči božje poslušajte,
Hoćemo vam'[4] vsim'[4] javiti,
Božja dêla[5] navistiti,
Ča nam Isus' sam[6] govori,
Kada k ocu pojde gori,
Apustolom[7] govoraše,
Ter' ih' slavno[8] on' učaše,
Da će brzo skončanje[9] biti,
Na sud' hoće skoro[10] priti.
Pojte, svitu navistite,
Ter' očito vsim pravite,[11]
Da sam' sudac vsega[12] svita,
Kako sveti David' pita.[13]
Da ću vas' svit razoriti,
Zemlja hoće vsa goriti,[14]
Ništar[15] živo ne ostati,
Vse će pred njim'[16] trepetati
Z[17] neba hoće s križem priti,
Vse božastvo š njim iziti.[18]
Anjeli[19] te prilêtiti,
Zalih' od' dobrih razlučiti,
Duša hoće s telom[20] biti,
Svoji grisi vsi[21] otkriti.
Ne moći se kamo diti,
Ni se pred njim'[22] gdê[22] ukriti.
Muku će svoju počitati,
Svoj križ' v rukah[23] sam[6] držati,
Ove će riči govoriti,
T'ja grišnikov[24] odgoniti:
O neverni[25] puče zali.
Cić' vas'[26] pridoh' z neba doli,
Hotih te[27] paklu z ruk' izneti,[28]
V rajsku radost' k sebi vzeti.[29]
Nut' pogledaj moje tilo,
Ko je na ovom' križi bilo,[30]
Hoteći tebe otkupiti,[31]
K anjelom te[32] pridružiti.
Gledaj[33] mi glavu okrunjenu
Oštrim trnjem[34] izranjenu,
Gledaj[33] mi rebra probodena
I moga tela[35] izranjena.
Nut'[36] pogledaj[36] moje ruke,
Kolike su na njih muke,
Ke no tebe od zemlje stvoriše[37]
I k sebi te priminiše,
Ke su s čavli sprobijane[38]
I konopom svezivane.[39]
Pogledaj[33] mi obraz slavni
Cića tebe popljuvani.[40]
Tvoja ljubav to činjaše,[41]
Da božastvo to trpljaše.[42]
Telo od dive, ko no prijah',
Na muku ga za te prêdah'.[43]
Kad' na križi za te višah'[44],
Žaju mnogu za te imah',[45]
S križa počah[46] ja[46] vapiti,
Od vas' piti jah' prositi
Ti me poča[47] žučju pojiti
Za brže me umoriti,
Ter me hincem nazivaše,[48]
Psosti mnoge govoraše.[49]
Vse ti[50] hotih' to prostiti
Za moći te[51] ukrotiti,
S križa za te[51] oca moljah',[52]
Kad na križi ja nag stojah'.
Vi ne tiste mene znati
Ni se moji[53] sluge zvati,

Tekst je ove sedme šekvencije uzet iz Klimantovićeva rituala. Osim toga našao sam je u akad. rukopisu IV. a. 66. pod nas'ovom »Peta šekvencija« od lista 6. a. do 7. b. Diferencije jesu ove:

[1] nut. [2] i postojte. [3] iza ovoga stiha dolazi još stih: »božje riči pos'ušajte«. [4] van svim. [5] dila. [6] san. [7] apoštolom. [8] i slavno (?) jih. [9] skončane. [10] brzo. [11] i očito svin povijte. [12] svega. [13] kako David sveti pisa. [14] zemla hoće sva zgoriti. [15] ništa. [16] sve će prid nim [17] s. [18] sve b žanstvo š nim izlisti. [19] aneli. [20] s tilom. [21] svi. [22] prid nim, gdi. [23] u rukah. [24] grišnike. [25] oh nevirni. [26] tebe. [27] vas. [28] izniti [29] i u raj vas k sebi uzeti. [30] ko je na' von križu za te bilo. [31] hoteći vas odkupiti [32] i k anelon vas. [33] gledajte. [34] oš trin trnen. [35] tila. [36] pogledajte. [37] ke vas od zemle satvoriše. [38] ke su čavli pribijane. [39] i konopi vezivane. [40] i cića vas popluvani. [41] vaša lubav to ne znaše. [42] da božanstvo to činaše. [43] stihovi 55. i 56. glase pogriješno:

Da vi vzljubiste[54] veće tamnost'
Nego moju rajsku[55] slatkost'.[55]
Otidite t'ja, proklati,
V pakli vam je viku stati.[56]
Oganj' budi vaše stanje
V pakli vêčno prêbivanje.[57]
Ob tom', bratja, vsi mislite,[58]
Ter se grihov ostavite,[59]
Suda božja vsi se bojte,[60]
V dobrih' delih' vazda stojte.[61]
Za tu dušu pobolimo,
Za nju boga pomolimo.
Pomiluj ju, gospodine,
Ti jej[62] podaj, da ne zgine![63]

Amen'.

8.

Šekvencija za brata dragoga.

Draga bratja[1] i sestrice,
Sa mnom[2] gorko procvilite[3],
Braca mi mrtva[4] gledajući,
Njega dragih žalujući,
Ki su sada velê plačni,
Jer su njega zdravja lačni.
Izgubivši njega tilo,
Ko je vsim'[5] nam' drago bilo,
Sad vas' hoće[6] vsih[6] moliti,
Račite ga potrpiti,[7]
Da se nebog' vam' potuži,[8]
Moleći vas' žen'[9] i muži:
Bratjo moja, družbo mila,
Ka si sa mnom' vazda bila,[10]
Nut[11] pogledaj[11] mladost moju,
Ter pomisli,[12] kako stoju,
Nut pogledaj[13] moje tilo,
Ko je s vami[14] živo bilo,
S vami sulaci ja čineći,
Ot smrti[15] se ne pomneći.
Kamo sada moja dika,
Kamo žitje moga vika?
Jur[16] se ne vrati mladost moja,
Požaluj[17] me ljubav tvoja.
Oči su mi pomankali.[18]
Lica su mi oblidili,
Lipota mi je potamnila,
K zemlji se je priminila.
Pustih[19] sada svita[20] diku,
Jur se ne vraću semu viku.[21]
Jur[16] me, bratjo,[22] ne vidite,
Ni već sa mnom[23] govorite.
Črvi[24] hoću družbu zvati,
Š njimi budu prêbivati.[25]
Telo[26] mi hote rasčiniti,[27]
V zemlju[28] te ga obratiti,
Telo[26] mi hoće v zemlju[28] pojti,
Mojih'[29] dragih ovdi ojti.
U zemlji ću prêbivati,[30]
Na sudnji dan' gori vstati.[31]
Sad vas' hoću vsih'[32] moliti,
Hotijte[33] me sprovoditi.
Telo[34] mi v zemlju[29] položite,
Za me boga pomolite,
Da me k sebi bog' primesi,[35]
Ter mi prosti moji gresi,[36]
Da me sudi po milosti,
Ča sagriših od' mladosti.
Ovo sada pomisleći,[37]
Hoće malo dni[38] isteći,
Da[39] hoćete vi umriti,
Ka mni simo v zemlju priti.[40]
Ne ufaj se nigdor[41] v mladost'[41]
Ni u razum' ni u jakost',
Smrt je kripka[42] i nemila,
Vsih[43] porazi njeje sila,
Ki su sada i ki te biti,
Vsakoga će poraziti.[44]
Sila njeje vse[45] oblada
Tako[46] stara tako[46] mlada.

»tilo i dušu, ko ne prijah, — i na muku ga za vas pridah«. [44] kad na križu ja nag višah. [45] žeju mnogu za vas prijah. [46] počeh nag. [47] vi me počeste. [48] vi me hincen sovihote. [49] govorihote. [50] van. [51] vas. [52] molah. Iza toga stiha nalazi se još stih: »Kad na križu ja nag višah«. [53] moje. [54] polubiste. [55] lipu svitlost. [56] u paklu vam e vazda stati. [57] i u paklu vičnom pribivane. [58] braćo, svi mislimo. [59] griha ostavimo [60] bojmo. [61] u dobrih dili vazda stojmo. [62] joj. [63] izgine.

Tekst ove osme šekvencije uzet je iz Klimantovićeva rituala. Osim toga našao

Bud' vam'[47] svića prid' očima
Terê vijte, gdi ste ninja,[48]
Mladost moju pogledajte,
Molitvu za me bogu[49] dajte,
Zakopav me, z bogom pojte[50]
V strahu božju vazda stojte.
Molitvom me ne zabud'te,[51]
V dobrih' delih' vazda bud'te.[52]
Bog' vam'[47] plati vaši trudi
I milostiv vam[47] vazda budi,
Bog' vam'[47] budi vaša plaća.
Ki za dobra raj povraća! Amen'.

9.

Šekvêncija za mrtvih' vazda.

Sudac' gnêvan' hoćet priti,
Vas' svit' ognjem' popaliti.
Ne moći se prêd njim' skriti.
Kolik' trêpet' tada budêt,
Kad se sveto pismo zbudêt,
A mrtvi se vsi probudêt.
Truba božija mrtvih' budi:
»Nu skrsnite, mrtvi ljudi,
»Pojte k bogu, da vas sudi!«
Semrt hoće tada zada stati,
Kada budut mrtvi vstati,
Račun' bogu va vsem' vzdati,
Knjigê se hote otvoriti,
Ot kih' hoće s(ve)tlo biti,
Kako hoće bog' suditi.
Milostivi gospodine,
Ot straha mi duša stine,
Pomiluj ju, da ne zgine.
Čto ću grišnik' tada rêći,
Ku li milost' onda s'teći,
Gdi hote dobri jedva uteći?
Mnogo slavni bože blagi,
Pomiluj je, spase dragi,
Ne izgubi me s zalimi vragi!
S nebes' pridê mene radi,
Grišnu dušu ti osladi,
Ot pogibelji me ti ogradi!
Smrt si i muku prijêl za me,
Ne srdi se jurê na me,
Izbavi me djavlje mame!
Plaču grozno i uzdišu,
Pokajanijem' grihê tišu,
Milostiv si, kako slišu.
Ognjem' vêčnim' grihê kažeš,
Prosti mi prvo ner je skažeš,
Da me prava tada najdêš.
Mariju si ti otrêšil',
Razbojnika ne ulišil',
Nadêju si moju ti ukripil'.
Molitvê moje nedostojne,
Ti je primi dobrovoljne,
Prosti mi muke nepokojne,
S pravadnici me ti umisti.
Grišnici su vsi nečisti,
Iz ognja im' ni izlisti,
Gdê proklati v muke pojdu,

---

sam je u akad. rukopisu IV. a. 66 pod naslovom »Šesta šekvencija« od lista 8. a. do 9. a. Diferencije jesu ove:

[1] braćo. [2] s manom. [3] pocvilite. [4] braca martva. [5] svin. [6] hoću svih. [7] račite me pokripiti. [8] potužin. [9] žene. [10] stihovi 13. i 14. ne nalaze se. [11] pogledajte. [12] tere vijte. [13] nut i vijte [14] s vama. [15] smarti. [16] već. [17] požali. [18] potamnili. [19] puštih. [20] moju. [21] jur se ne vratim k semu viku. [22] braćo. [23] sa mnon [24] čarvi. [25] š nimi ho'u pribivati, [26] tilo. [27] razčiniti. [28] u zemlu. [29] i mojih. [30] u zem i će pribivati. [31] ustati. [32] svih. [33] hodite. [34] tilo. [35] primisi. [36] grisi. [37] mi misleći. [38] dan. [39] i. [40] simo k meni u zemlu prići. [41] nidor u mladost. [42] smart e jaka [43] svih. [44] svakoga će povaliti. [45] sve. [46] tuko. [47] van. [48] zanosi nas smartna pina. [49] bogu za me [50] shrante mene, z bogon pojte. [51] stihovi 66. i 67. ne nalaze se. [52] u dobrih dili vazda stojte. Na koncu ovoga rukopisa na listu 9. b. nalazi se ova bilješka: »1729., kada biše glad veliki po svoj zemli kršćanskoj, a u turskoj zemli bilo e obilno«.

Tekst ove devete šekvencije uzet je iz Klimantovićeva rituala. Osim toga sam je našao u bermskom brevijaru, koji se čuva u Studijskoj biblioteci u Ljubljani pod sign. 161. a./2. na listu 2. a.

U bermski brevijar unio je ovu šekvenciju pop Paval Fabijanić, kaošto nam veli pod njom zabilježena ova bilješka: »Više imenovanu šekvenciju ispisa(h) ja pop Paval

Da z dobrimi strahe projdu,
Do radosti s tobom' dojdu.
Vêlê plača, vêlê s'traha,
Da po dêlih' svojih' prime,

Prosto im je za tvoje ime:
Isuhriste, bože blagi,
Daj im pokoj, bože dragi!
Amen.

VIII.

Druge bogoljubne pjesme.

1.

S(vê)t' se kon'ča i sln'ce jur' zahodi,
Pr(a)vda gine, ljub'v' s'tine, t'ma ishodi,
D'ěv(a)l' jure svoju voisku kupno vodi,
G'da se svr'ši s(ve)to pis'mo, d(a)n' prihodi.
Is(u)h(rist) e d(a)n(a)s' zablen' i negov sluga,
Vsaki, ki e z' Babilona, nim' se ruga.
Gdo to slišah', obue mi sr'ce tuga,
Ar' nesklad' krivo gleda drug' na druga.
V redovnicěh', ki čtu s(ve)to e(van)đ(eli)e,
Imêla bi pr(a)vda biti i svr'šenie,
A sad e opačen'e i prevraćen'e
I vsakomu dobru dêlu razoren'e.
Ot istini oči svoi ukloniše,
U pohoteh' sego s(vê)ta zabljudiše,
K bezakon'ju sr'ce svoe prikloniše,
Svoemu têlu a ne b(og)u ugodiše.
Gr'dinali, b(i)s'kupi i op(a)ti
Mis'e, b(og)a ostaviv'še, lê o zl(a)ti.
D(u)h(o)vna rěč' ot nih' se ne more imêti,
Ako im se pênezi prie ne plati.
Simuna v tom' naslêduju, ki to zače,
K(a)ko mnoga d(u)ša v mukah' plače.
Niedan' to ne raz'miš'la, 'đě, p'e, skače,
Gdo bi rekal': Zlo činite, zlo ga vlače!
Mala brat'ê i kolud'ri prodikav'ci,
Remetani karmeliti, kav'čenaci,
Vsi popove, koludrice i vsi d'êci,
Vsi se nazad' obratiše k(a)ko raci.
Mnozi ot nih', ki ako bi v svêtê stali,

Fabijanić is Kastva, buduói viceplovon tada u Berme meseca jenara na dni 18. na 1559.« Konačno sam je našao u misalu, koji se čuva u arhivu Jugosl. akademije pod signaturom III. b. 3. na listu 103. a.

Original ove pjesme napisao je *Toma iz Celana*, učenik i prijatelj sv. Franje Asiškoga, u 13. vijeku pod naslovom: »Dies irae, dies illa.« U 14. vijeku promijenio se tekst te pjesme, te se u tom promijenjenom tekstu upotrebljavala ova sekvencija za mrtvačke mise, a takav oblik imade i naša pjesma.

Ova je prva pjesma prepisana iz Pariškoga kodeksa slav. br. 11. Prvi ju je štampao u Starinama u 31. knjizi na str. 271.—273. Jozef Vajs. Pjesma je napisana u 15. vijeku.

Skot bi pasli i kopali i orali.
A sada su prevtil' trbuh' pod'pasali,
Komu kako b(og)u služe veli i mali,
Licemêri, vraži posli, s(vê)tom hine,
Zl(a)to, srebro i čto mogu, moć'no plêne,
An'tih(rist)u put' gotove, zlo v tom čine.
Se su, kêmi d(u)š' mnogo gine.
Ki bi hotêl' b(o)žiju pr(a)vdu udr'žati
I negova s(i)na I^(us)a slêdovati,
U pokori i ubož'stvi grêh' plakati,
Povele ga svoim' gnêvom' zlo prognati,
Prave: »Ti si (i)pokrita i šar'buita,
»A to (k) tomu blêdo lice i ostra svita!
»Vlêcête ga k vižituru, da ga vspita!«
— »S(ve)ti oče«, k vižituru, «ov' ti bljudi.
»L'č'n', žeên', nag', bos' hodi, a n(a)s' sudi.
»Prosimo te, da se ov' hinac' lê osmudi.
»Ako nam' se svr'hu z(e)mle ne potrêbi,
»Sl(a)va n(a)ša i počten'e n(a)m' pogine!«

Krate n(a)m' dohodak': slat'ka vina i pečene morske ribe

2.

Pisan' na spomenute smrti.

Plači, srce, i s očima,
Pomisleći, g'di si nina,
Paki skoro kamo ideš',
Kamo ideš', g'di li prideš'
Ili gdo te tamo prime
V ono vrime, ko ne mine.
Vaz'da misli ono bit'e,
G'di e žiti ne umriti.
Semu svitu ča se trudiš,
Ed'nim' časom' v'se iz'gubiš',
Er e sl(a)va sega svita
Potrpin'e kako c'vita.
Ča već' živeš', to si bliže,
G'di v'se oiti, tamo poiti.
Kratak put e, kim' tečemo,
O dušah' se ne pečemo.
Bludiš', išće svita diku,
A tamo e biti viku.
Čemu krasiš' tvoe tilo,
A videći, da e g'nilo,
Ot z(e)mle e, v z(e)mlju ide,
Kako oči n(a)ši vide.
Oime tilo, g'do te ljubi?
G'do te ljubi, dušu gubi.
S vitri tilo mimo ide,
Kada smrt'ni čas te doide,
Kada d(u)ša gre ot tela,
Ne noseći tak'mo dêla.
Tada dari sa svit' pozna,
G'do ga ljubi, g'da ga zgubi.
Dokle ti e ovo žit'e,
Naidi tebi ono bit'e,
Gdi e žiti ne umriti,
Er si dan(a)s, ju(·)ri minu,
A tamo e biti vinu!
Ot sega svita g'da se ganeš',
Strašan' sud' e, g'di pristaneš'.
V'se ostaviv', tamo ideš',
G'di po delih' tvoih' primeš'.
Nu mislimo o tom' sada,

Tekst ove druge pjesme uzet je iz akad. rukopisa IV. a. 92. sa lista 133. iz 15. vijeka.

Ča se naide od' nas' tada,
G'di se d(u)ša strahom' smete,
A dela se skriti ne te.
Sudac' gnivan' grihê vidê,
Hote pravdov' da v'se ide,
Reki dobrim': »Vi pridite,
»Život' več'ni vi primite!«
A prokletim': »Otidite,
»V (o)gan večni vi poidite!«

Velike tuge tere ljute,
Kamo tada n(a)ši puti!
O ka tuga tu grišnikom',
B(og)a oiti, v' muke poiti!
Ka li radost' prav(a)dnikom'
Biti z b(ogo)m v(i)ku v(i)kom'!
Dai b(og)' n(a)m' on' žitak',
G'di e dika onoga vika!
Am(e)n'.

3.

Versi od lubavi b(o)že.

Cić ljubavi doli b(og)' sina odpravi
Iz visokih nebes, da nam raj pripravi.
O lubavi b(o)žê, vele si velika,
Kada na 'vom svitu izbavi č(lovi)ka!
Ča se more veća ljubav ukazati,
Nego s karvju sina kad nas hti oprati,
Zač pričistom karvju sve duše izbavi,
Otvori jim vrata u nebeskoi slavi,
A to h(rist)ênnu ki viru uzdarži,
Zove se naslidnik i priêt(e)l b(o)ži.
Vele s(ve)ti Jivan od lubavi piše,
A još Paval s(ve)ti jistino odviše:
Brez prave lubavi nigdor u raj ne će,
Ki ju ne uzdarži, boga se odmiče!
Zato stojmo vazda skupno u lubavi,
Neka duša naša slavom se proslavi.
Svaki lubav zdarži, budi u tom vrući,
Budi nam u pomoć Isus semogući.
Ugodno e nemu, da se mi lubimo
I da s(ve)to jime negovo molimo
Tako svit polubi vsemogi od zgora,
Kad nam mi(lost) prosu z nebeskoga dvora,
U vanj(e)lu s(ve)tom s(ve)ti Jivan piše,
Stanovito e to jistina odviše.
Zato ga lubimo od sarca pravoga,
Da duša poznade stvorit(e)la svoga.
Paki iskarnega našega lubimo,
Neka semogomu bogu ugodimo
Vira je velika i jufan'e s(ve)to,
Od svih trih najveća lubav je zaj(i)sto.
Nebeska lubavi, ti prebivaj u nas,
B(ož)e vsemogući, pogledaj svarhu nas

Ova je treća pjesma prepisana iz glagolskoga rukopisa od godine 1638., koji se čuva u arhivu Jugoslavenske akademije pod signaturom IV. a, 96. sa lista 18. a. i b.

Zato lubav čini, da b(og)' š nim pribiva,
A u strahu b(o)žem raj duša dobiva.
Lubav je i radost i mir izabrani,
Po nih gremo u raj Isuse prislavni.
Trojicu ja molim na svarhu ovomu,
Slava ocu i sinu i duhu s(ve)tomu,
Kako u počelu, tako vazda budi,
B(ož)e vsemogući, ti nas ne zabudi.
Na nebu, na zemli svarhu nas tvoj zlamen,
Slava tebi budi uvik vika, amen.
Lita Isusova 1600 biše
I treset i josam zajisto tecíše
Peti dan agusta pravoga miseca,
Budi nam u pomoć nebeska Troj(i)ca!

4.

Stvorenje sam, bože. tvoe,
Suzami perem lice moe,
Da uvridih tebe boga,
Otca boga i stvorca moga.
Da bih mogal tugovati
Dneva i noći ja plakati,
Oh, veliku krivin' moju,
Ke mi milost tvu odgonu.
Mandalene suze da bi,
Zadovolnost jošće ne bi,
Da se bože meni smiliš
I moe grihe mi oprostiš.
Da li milosardje tvoe
Oprostit će grihe moe
Ne po moem dostojanstvu
Neg po tvoem blagodarstvu!

5.

Plač duše, ka e u pakal osujena.

Aime i jo meni, kuliku imiju,
Bolezan u sebi, da boga ne viju,
A djavla da gledam, ki vas na zlo hlepi,
Pred kim suda predan, se mi srce trepi!
Drkćem kako no prut ali kako no list,
Kad puše vetar krut, ne imajuć (v) sebi svist.
Ljubeći svit, koga prij' ne(r) mnah ostavih,
A zla se vsakoga i griha dobavih,
Življenje pakleno i velo dreselje,
To mi bi za ono svitovno veselje.
Aime, nevolni ja, ča ću učiniti,
Koga li ću sada na pomoć vapiti?
Vičnega boga gniv od sebe me zagna,
Jer grišan bih i kriv, ter me doli zagna
U paklenu propast ognena jezera.
Uživah svita slast, da sam pun čemera,
Pun vsake gorkosti; teška muka moja.

Ova je četvrta pjesma prepisana iz knjižice žakna Matije Kraljića iz Dubašnice od god. 741., koja se čuva u arhivu Jugosl. akademije pod sign. I. a. 14. sa lista 14. a.

Ne ufam (se) lahkosti imit ni pokoja,
Tužni, nesrićni ja, nigdar ne mnah umriti
Ni svita poiti tja ni (v) pakal doli priti
Na sramotu moju svetom se razdelih
S onim. komu se dni ja na volu činih.
Pameti nevolna, ka slasti prebiraš,
Kulika brimena buduć ne zamiraš!
Hodi sada i vij pohot te slatkosti,
Kolike mi na dušu navede gorkosti!
Živlah u raskošah, štovahu me sluge,
Sad je zlo jur došlo, bolezan i tuge.
Davah telu momu svaki svita sulac,
Zato me osudi v pakal pravi sudac,
U komu nebogu vazda mi je goriti,
Vazda koliko mogu javkat ter vapiti.
Ufanja ja nimam, da[1] će kad konac biti.
Nevolu, ku imam, u noj mi je živit,
Jeli sto tisuće let ni tisuće krat toliko,
Da nigdore zreći ne more, koliko!
Pomoći vapiju, od nikudar je ni,
Tužnim glasom viju, aime teško meni!
Sini, roditeli i sluge naiveći,
Bratja, prićteli ne mogu pomoći.
Proklet budi on dan, ki sam se porodil,
Proklet budi on stan, v kom sam se zadoil.
Prosed'te se puti, po kih sam kad hodil
I mesta i kuti gdi sam stal i sedil,
Pokli živih na to, da kad živih v stanu,
Muku, trud, nepokoj trpit ne prestanu!
Izgubih vrimenu i još večnu radost
I dobih vikovečnu tugu tere žalost.
Aime, koliko lip bih, koliko se rvah,
Mlada lita imih, umreti nigdar mnah!
Smrt mi zlomi kosti, črvi ogrdiše
U grob(u) mu lipost, uda se smradiše!
Dušu bog osudi, u sem pravdan, dosti,
Uvik joj e biti u teškoj tamnosti.
Oime, zač ne činih za grihe pokoru
Prij' ner se podložih semrtnomu zatvoru.
Plači tere tužbe jur mi ne valaju
I vse moje družbe, zaman se sad kaju.
O vi gori, ki ste još na zemalski stan,
Kad će bit, ne veste, vaš napokoini dan,
Zato vazda stoite pripravni umriti,

Tekst ove pjesme uzet ie iz zbornika Ivana Vranića Bakranina, o kom ja govorim o svojoj Hrvatskoj glagolskoj knjizi na str. 163.—166., a o ovoj pjesmi košto i o pjesmama 6., 7. i 8. u istoj knjizi na str. 129.— 30. i na str. 166. Rukopis se taj čuva u arhivu Jugosl. akademi e pod sign. III. a. 33.

[1] u rukopisu pogriješno *do*.

Ter se ne boite simo doli priti.
Probud' se, ki sad spiš, htij se podobri(ti),
Jer do noći, ne viš, oćeš li živ biti.
Sad vreda ostav' grih, ter se za n boli,
K smrti se pripravi, vruće boga moli.
Rado se prehini, ki je na dobro mlad,
A sam se obleni, govoreć: »oću pak!«
Srd se ne ustavla, tekući vrimenom
Zlim tim, kih ostavla pod griha brimenom.

6.

Isus odgovara duši osujenoj.

Neharna dušo ti, otidi prokleta,
Gdi no svitlosti ni, jer si grihom speta!
U grih se sladila, ne imajuć strah ni mal,
Za huda tva dila otidi u pakal,
Tamnost, gorčinu gdi ćeš trpet lud,
Gdi j' plač očiju tere škripanje zub.
Družba će tva biti zmije, vuci, lavi,
Ki te te daviti, er se zla ne ostavi.
Paklenim plamenom goriti oćeš vavek,
Er nisi s vrimenom pokore iskal lik.
Iz ogna pak u led djavli te ote vleć,
I ke s vetrom gredu krupe, ote tleć!
Vazda ćeš ćutiti smrad velik u vonu,
Z djavli se mučeći zajedno u ognu.
Tamo ti je poiti na stan nevolni taj,
Jer ne hti služiti mani, ki dajem raj.
Čekah te vele let, da bi se kajala,
A ti lubeći svit, za raj nisi hajala,
Tako srce tvoje da se k meni vratiš,
A ti vole tvoje li ne ti da skratiš.
Tebe moje sluge učeć vapijaše,
Da ti svoje blude pustit ne ktiêše.
Da bi se skrušila bila ostavit grih,
Sva tvoja zla dela prostiti ja otih,
Da već tvrja bi driva i kamika,
Teško i jo tebi po se vike vika.
Slast, ku s' uživala i svaki svita blud
Malo trpila, trpet[1] ćeš vazda blud.
Tako sama oti, mogući podobriti
Nigdar ne hoti, zaman bi govorit(i).
Poj sada tukoj, kamo t' je sad luči
I moje pravde sud, ki se ne preluči.
Vrata joj otvorte, djavli, da k vam lize,
S vami ju zatvorte, da nigdar ne zlize.

---

[1] u rukopisu *trpeć ćeš.*

Mučeći neverne i zale pogane
I zajedno š nimi i zale krstjane!
Sada, gdo želi tim zlom ne biti spet,
Čini ča bog veli, otac, sin i duh svet.
Do će to nositi, vere noseć zlamen,
Blažen će živiti va se veki, amen!

7.

Spomenutje od smrti.

Saki dan ističe sunce i zahodi,
Tim vrime odtiče, a starost dohodi.
Ki si sad mlad i zdrav, zač dobra ne činiš,
Da budeš bogu prav, umriti li ne mliš?
Cvitje (v) protulitje cvate pak opada,
Voće zrije v leti, stabla na tla pada,
A ti glavu dvižeš, ter se velik činiš,
Više sebe sežeš, umriti li ne mliš?

Oholost.

Kot rika nestaje vrime, brzo tekuć,
Nagla se spravit, skončati hiteć,
A ti blago zbiraš, koga sit nigdar niš,
Ubozih ne pitaš, umriti li ne mliš?

Lakomost.

Drivje sahne, gine, kamik pomankava,
Železo rja ji, se se iskončava,
A ti puteni blud sliditi li hitiš,
Ćud ne ćeš pustiti, umriti li ne mliš?

Puteni grih.

Zemla se prosida, a gradi se ore,
Kamenje zmankiva, doli pada z gore,
A ti si tvrji tih i opaku tvoriš
Od iskrnih tvojih, umriti li ne mliš?

Gutunija.

Protuletje, leto, esen, zima doide,
Vse to vim očito kako munja proide,
A ti već ne pomniš neg da se napieš i naiš,
Za ino ne mariš, umriti li ne mliš?

(Rasrjenje.)

S vrimenom teče semrt, ter se približa k nam
Kako no zecu hrt, da život stare nan,
A ti kuneš, biješ, psuješ, srdit stojiš,

Starijih ne štuješ, umriti li ne mliš?
Človik će sak umrit star i mlad, ubog i bogat,
A kad će na to prit, on ne more znat!

Lenost.

Ti se lenosti dal, a dobra ne činiš,
Od boga si upal, umriti li ne mliš?
Vsakim smrt obali, ni tulko uzmožȁn,
Ki će se pohvalit, da ni noj podložan,
A ti ne ć ostavit grihe, ke li činiš,
Ne ćeš ćud ispravit, umriti li ne mliš?
Gdi su s ki(mi) s' hodil ili s kimi s' živel,
S kimi si jil i pil i s kimi si se lubil,
Već ih ni na svitu, a ti tako živeš
Kako no i prija, umriti li ne mliš?
Sudac gnevan priteć ti govori:
Ne će doit u moj dvor, ki se ne pokori!
Mučan će vazda bit, to slušaš tere štiš,
A ne ć se pobolšat, umriti li ne mliš?

8.

Sud božji.

Ovo bog pripravla dan suda strašnoga,
Ali ti ne pravi, kad je rok od toga,
Li kaže zlamenja, a ti se ne bojiš
Ni pušćaš zgrišenja, umriti li ne mliš?
Vidiš, da rat mnoga po svitu nastaje,
Da puk veran s toga v pogibel ostaje.
Kuge, gladi zatim skazuje, to sam viš,
A ti ne mariš tim, umriti li ne mliš?
Na tom e, da počmu zvizde padat z visin,
Sunce tme obaidu, da ne dadu svitlin,
Misec krv obrati, a ti tako činiš,
Ča no zakon krati, umriti li ne mliš?
Na to mi je, da počne vas svit ognem gorit,
Ča živo zastigne, vse će umorit,
A ti to ne smišlaš nego telo gojiš,
Svita slast prebiraš, umriti li ne mliš?
S nebes će glas doiti trubla, zemalski stan
Tad oće zdrktati, martvi se ustat van,
Strahi, ki no tada hote biti, dobro viš,
A ne mariš sada, umriti li ne mliš?
Doiti će, da sudi Isukrst i plati
Činenja vsih ludi, ka ondi privrati,
Svitu da su očita, ti se leniš i spiš,
Praznujuć vsa leta, umriti li ne mliš?

Zatim ote š njim anjelske kriposti
I vas nebeski dvor izversne milosti.
Ti ćeš videti to, ter oto još sidiš
U griha nepokoj, umriti li ne mliš?
I pokli razluči naše se činenje,
Čakodi odluči, biti će vikovne.
A ti li vrimeno dobro imit hlepiš,
Ne haješ vikovno, umriti li ne mliš?
Ki bude z desnu stran, reć im će: »Hodite
Gore u božji stan, ter se veselite,
Er ne lubiste svit!« a ti (v) svitu sidiš,
Ne išćeš v raj prit, umriti li ne mliš?
Ki budu od live, reć im će: »Poidite,
O vi duše krive, u ognu gorite,
U paklenu propast!» a ti se ne bojiš
Neg išćeš svita slast, umriti li ne mliš?
S kulikim veseljem poidu z bogom s(ve)ti,
S kulikim tad dreseljem stati te prokleti
U paklu dolika, kako ti ne trpiš
Od straha tulika, umriti li ne mliš?
Umrit ćeš, ne znaš, kad to biti more,
Jutri ali danas, ne stoj, čin' pokore,
Jer u čem umreš u tom se oćeš nait,
Kad, ustav, grob odpreš, ter na sud budeš stat.
Zato jure počni ti dobro činiti,
U grisih ne stoj, ter se ne ć' hiniti.
Rado se prehini, ki čeka vrimena,
A sam se obleni sprtit se z brimena,
Jer semrt kako no tat ukradeno hodi,
Ne da hipa postat. U čem te nahodi,
I s tim veli, da greš i ne stoj ni čas,
U grihu ne umri, odpusti ga danas
I počni činiti dobro, kako moreš.
Jer dugo živeti na svitu ne moreš.
Dokli si živ, nastoj milosrdje prosit,
A pak se pravde boj. pravda će poslij bit.
Plakat ne će valat poslija ni molit,
Kad budemo ishajat i z deli odhodit.
Imij zato sada cića griha žalost,
Da te prime tada g(ospo)d(i)n u radost,
Ter dobro čineći, bogu hvalu podaj,
Da te on milujući prime k sebi u raj
Gdi no je svetih stan, ter anjelski kori,
Gdi no je vazda dan na nebesih gori.
Bog nas od zla obran', a milost nam stvori

— — — — — — — — — — — —

(Jedan redak prigodom uveza odrezan.)

IX.

Prigodne pjesme.

1.

Duh Budineov otcu Rafaelu Levakoviću, kn'igočii slovinskomu.

Pokle na mu sriću ni muža na sviti,
Moj Levakoviću u vike čestiti,
Ki bi prosuditi pravedan hotil sud,
Ter ti zahvaliti za mnogovridni trud,
Evo ja od ovud, gdi razum bez mraka
I čuvstva oda svud bistro vide svaka,
Gdi zloba opaka ne slipi človika,
Bez tmin, bez oblaka gdi su svakolika,
Mala i velika gdi su otvorena,
Od početka vika koê su stvorenna,
Gdi mnogo scin'enna sveta pisma s'êju,
Tobom ispravlenna, ter večnost primaju,
Gdi sad dolitaju tobom moi trudi,
Koi skazivaju, o(d) č' tva pamet trudi,
Ka hlepi, ka žudi, da vsak bogu hvali,
Da narodu prudi, da grihe obali.
Velike ti hvali vkup daem i znati,
Da te i ostali hote počitati
I da hte poznati tve trude na vike,
Kad te bu nestati radi smrti prike,
Ter čim budu rike slovinske plinuti,
Vsak će tebi dike veselo kliknuti
Krunu kn'ižne dike mertav ćeš stignuti!

2.

Miletić pop Dumko neka ti bude znan,
Grgure Papiću, mnogo let bil plovan,
Ta je dar tebi dan velike vridnosti,
Od boga izabran dostojne milosti!
Vas Vinodol z gradi da bi ti na obir,
Svaki bi bil kuntent, da bi im ti pastir
Tu ti naučen'e, molitvom da b' spasil
Sebe, priatejle i mene ne zabil!
Nij' moćnie stvari neg molitva sveta,
Pred lice anjelsko tvoë budi vzeta,

Ova je prva pjesma uzeta iz glagolske knjige »Ispravnik za erei ispovidnici i za pokornih, prenesen nigda s' latinskoga êzika u slovinskij po popu Šimunu Budineu, a sada pismenni glagolskim ispisan i zapečaćen o. Rafailom Levakovićem. Romae 1635.« sa lista 2. b.

Mene ne zabudi, v spomenu me imaj!
Kada te bog sudi, užival raj!
Još preporučam u molitvah svetih,
Da od mene ojde napastnik prokleti,
Komu mnogu dušu ti želiš oteti!

3.

Ovdi se knižicam ovim cena uderži. Prošti, ki e želiš. ter za ne postavi, ča j' v nutri pisano.

Pogledaj knižice od ruki pisane,
Cena se uzderži, ča e tribi za ne.
Razgledaj. gospone, brate redovniče,
Ter postavi za ne, ča t' pismo prediče.
Četiri nim libre pismo odlučilo,
Zač je j' moe pero verno zaslužilo.
Ako malo mane, oću dobro vidit
I s tobum se oću jur ê sam pogodit.
Ali čudo mane ne te, velim, biti,
Tri libre i još pol, velim ti brojiti,
Zač to ti dobro znaš, polubleni brate,
Truda da j' postavit, dokla se obrate.
A pak vsaki težak dostoên e plaće,
Kad rukami maše, da mu se život kreće.
Rukami sam mahal sedam dan dovole,
Nisam ni počinul zboga tvoe vole.
Vse ti to va voli lipoj postavleno,
Ako ćeš k voli zet, ča ti e stvoreno.
Ako su t' ugodni, mili, dragi bra(te),
Vazmi e do smerti, neka budu za t(e).
Meni ne zamiri, brate polubleni,
S erori ako bi našal obterženi.
Ostaj z bogom sada, priêtelu dragi,
S ludi se ne pačaj, ki su gori od vragi.
Kad se na' ve staviš knižice gledati,
Boga ti nad sobom, dim, vazda imati
I mene kadagod nemoj pozabiti,
Diku oćeš zato pred bogom imati!

Svarha.

Pop Anton to spisa od Omišla grada
Na volu kogagod redovnika mlada,
Od Franki kolena imenom se piše,
Starijih pridivka ne će da prisiže!

Tekst ove druge pjesme uzet je iz ljubljanskoga (u Studijskoj biblioteci) rukopisa (postile) II. C. 166. (oko g. 1627.), koji je napisao ledenički plovan (u Vinodolu) Juraj Černić.

Tekst ove treće pjesme uzet je iz akad. rukopisa III. a. 5. sa lista 25. b. do 26. a. (isp. Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena knjiga XV. str. 140—153.)

Sadržaj.

Strana

Predgovor 3

I. Božićne pjesme ili koledve:

1. Pjesma na polnoćku 7
2. Druga božićna pjesma 8
3. Pjesma na drugoj misi na boži. . . . 9
4. Versi sv. Stipana 11
5. Versi sv. Jivana 11
6. Koledva o božiću 12
7. Na kršćenie gospodne pêsan slavna . . . 12
8. Pisan od trih k alev 13

II. Uskrsne pjesme:

1. Pêsan ot muki Hristovi 16
2. Mrtav položen bi v grob 17
3. Tri Marie hoêhu 17
4. Uskrse Isus treti dan 18
5. Pisma nu uskrs 18
6. Šekvencija Marije Mandalene 20
7. Versi prilike Isusove veie lipi 21

III. Križevske i tjelovske pjesme:

1. Vele slatko i bogolu no prigovarane meju križem i gospom divicom Mariom 23
2. Od prosesiuna na svetkovinu presvetoga tila Isukrstova (5 pjesama) . 24
3. Zdravo, božije telo sveto 27
4. Šekvencija svetago tela božija 27
5. Molitve na verse složene na poštene gospodina Isukrsta našega Spasitela (5 pjesama) 28

IV. Druge pjesme u slavu Isukrsta:

1. Poi žel'no 31
2. Iman 31
3. Iman 32
4. Iman 32

V. Pjesme u čast Majke Božje:

1. Spasi, Marie, tvoih vernih 32
2. Mariina pêsan 33
3. Šekvencija blažene gospoje 33
4. Veseli se, družbo anjelska 34
5. Iman 34
6. Iman 35
7. Iman 35
8. Pisan sv. Ambroza i Agustina privrnuta na hvalu slavne divice Marie . 35
9. Iman 37

VI. Pjesme u čast drugim svecima:

1. Pêsan sv. Jurê 37
2. Pjesma o sv. Mihajlu 39
3. Pesan od sv. Andriê 40
4. Versi sv. Katarine divice i mučenice. . . . 41
5. Iman 42

Strana.

VII. Pogrebne pjesme:

1. Ova je gredući po mrtvaca 43
2. Šekvencija na sprovodu 43
3. Šekvencija nad grobom'. kada telo v grob' položet' 44
4. Šekvencija nad junakom mrtvim 46
5. Šekvencija nad' mladim junakom 47
6. Šekvencija, pokle se zakopa človik' 48
7 Šekvencija puku, pokle zakopaju človika 49
8. Šekvencija za brata dragoga 50
9. Šekvencija za mrtvih' vazda 51

VIII. Druge boguljubne pjesme:

1. Svêt se konča i sln'ce jur zahodi 52
2. Pisan' na spomenute smrti 53
3. Versi od lubavi bože 54
4. Stvorenje sam, bože, tvoe 55
5. Plač duše, ka e u pakal osujena 55
6. Isus odgovara duši osujenoj 57
7. Spomenutje od smrti 58
8. Sud božji 59

IX. Prigodne pjesme:

1. Duh Budineov otcu R. Levakoviću 61
2. Miletić pop Dumko neka ti bude znan 61
3. Ovdi se križicam ovim cena uderži 62

Ova se knjiga može dobiti kod pisca **u Zagrebu u Fijanovoj ulici br. 5.**, ako se unapred novac pošalje.

Kod istoga pisca mogu se dobiti njegove knjige:

Hrvatska glagolska knjiga . . . . . K 5·—
Kratki osvrt na glagolsku knjigu . . . „ —·80
Cvêt vsake mudrosti. Najstarije hrvatsko književno sačuvano djelo iz 14. vijeka . . „ 1·—

Slav 8849.124
Zbirka starih hrvatskih crkvenih pj
Widener Library 006974513
3 2044 085 874 063